

Հրատարակութիւն Թրքահայ Ռատցչաց Միութեան

Յ Ո Ւ Շ Ա Մ Ա Տ Ե Ա Ն

Ի Ս Թ Ա Ն Պ Ո Ւ Լ Ա Հ Ա Յ

Վ.Ա.ՍՏԱԿԱՒՈՐ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒ

Իտքամուկ

1 9 6 8

Օյա Տարբան

37
3-84

Հրատարակութիւն Թրքահայ Ռեսուցչաց Միութեան

2207

Յ Ո Ւ Շ Ա Մ Ա Տ Ե Ա Ն

Ի Ս Թ Ա Ն Պ Ո Ւ Լ Ա Հ Ա Յ

Վ Ա Ս Տ Ա Կ Ա Ի ՈՐ ՈՒ Ս ՈՒ Ց Ի Չ Ն Ե Ր ՈՒ

Իսթանբուլ

1 9 6 8

Օյա Տպարան

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻՆ ԽՕՍՔԸ

Այս հատորը, որուն պատրաստութեան նախաձեռնութիւնը Ուսուցչաց Միութեան կը պատկանի խնդիրն ինչպէս ինչպէս հոգի՝ Ուսուցչաց Հիմնարկին, հրատարակուած է Խմբագրական եւ Կազմակերպիչ Մարմնիս կողմէ իբրեւ յաշմատեանը բոլոր այն ուսուցչուհիներուն եւ ուսուցիչներուն որոնք չուրջ կէս դարէ ի վեր կը ծառայեն Հայ Կրթական դործին:

Հրատարակչին այն հանդիսութեան հետ որ պիտի կազմակերպուի, այս հատորը, գրուականը կը կազմէ այն յարգանքին եւ երախտազիտութեան զոր այս համայնքը կը տածէ իր վաստակաւոր կրթական մշակներուն հանդէսը:

Հատորին պատրաստութեան մէջ, Խմբագրական Մարմինս՝ կանխելու համար ամէն կարգի վրիպանք կամ թերութիւն, մեկնեցաւ կարգ մը սկզբունքներէ:

Այդ հիման վրայ, տեղական մամուլին միջոցաւ պաշտօնապէս կոչ մը հրատարակուեցաւ եւ ծանուցուեցաւ, թէ քառասունը Հինգ կամ տասնի տարիներ Հայ Կրթական դործին ծառայող ուսուցչուհիներու եւ ուսուցիչներու, ինչպէս նաեւ երեսուն տարի դործնապէս ուսուցչադործելէ վերջ որեւէ պատճառով առպարկղէն հեռացողներու, յիշատակութեան համար ձեռնարկուած է յուշամատենի մը պատրաստութեան եւ այս նպատակով լահագրագուտղներէն կը խնդրուի իրենց ինքնապէր կենսագրութիւնը:

Ընդունուած պատասխաններու դասաւորումէն վերջ, առանձին դիմումներ եղան նաեւ անոնց որոնք ինքնարեւրաբար չէին ընթացք տուած մեր կոչին:

Որքան ալ համեստ ըլլայ տարողութիւնը, յայտնի են նման ձեռնարկի մը մանր գծուարութիւնները:

Ոմանք յիշողութեան վրիպանքով չկրցան ճշգրտորէն յիշել կարգ մը թուականներ. չկրցան յիշել օրինակ, թէ որն է իրենց ուսուցչական ասպարէզ մուտքի ճշգրիտ թուականը:

Այդ պատճառով, մենք որ նպատակաւորմար նկատելի էինք գրքին դասաւորումը ընել ըստ ենթակային ուսուցչական ասպարէզ մուտքի թուականին, ստիպուեցանք ընդգրկել ծննդեան տարիի համաձայն դասաւորումը:

Ոմանք շատ հակիրճ, ուրիշներ՝ շատ մանրամասն եւ տարածուն տեղեկութիւններ տուին մեզի:

Հուսանդարներու հարցն ալ իր դժուարութիւնները ունեցաւ:

Փափաքելի էր անշուշտ, մեր կրթական մշակներու կենդանադիրները ունենալ իրենց տարիներու վաստակի յասպարակովը զարգարուն՝ ներկայ գիտակիւն մէջ: Հասկնալի պատճառներով անկարելի եղաւ այս եւ քուսականայնք անով որ արուեստ մեղի, կամ կրցանք մեռք բերել:

Սմբարդական Մարմինս, պահելու համար հատորին ստորակալականութիւնը, ջանաց ամփոփել ինքնակենսադրականները անոնց մէջէն ստնելով կականք եւ թողլով յուս անձնականք եւ խորհրդածականք, առանց սակայն ստուերելու եւնթակային զործունելութեան հանգրուանները՝ որքան ալ կարճատեւ եւ ստոստունն ըլլային անոնք:

Այս յուշամատեններ վկայութիւնն է այն վաստակին զոր բերած են, կիտաղարեան դաստիարակական փառքով շողշողուն, մեր կրթական մըշակները: Ասկէ դաս յուսակնութիւն մը շունչի թէեւ բայց յետագային թերեւս դանձայ լոյսի նշոյլ մը այն պրոպագանդիստներու համար որ պիտի ուզէ թրբահայ կրթական կենտրին լիակատար պատմութիւնը գրել: Այս հեռատեսութեամբ, միայն մէկ անգամ, թոյլ տուինք մեզ շեղել մեր ուղեգիծէն, երբ գտնուեցանք կրթական զործիչի մը ակնանտեսի վկայութիւններուն առջև: Հանրապետութեան առաջին տարիներուն թրբահայ կրթական կենտրին մէջ, խիստ շահեկան անցքերու մասին՝ նկատելով անոնց ընդհանուր եւ պատմական շահեկանութիւնը: Եոյն շեղումները, փոքր շափերով, բրած ենք նաեւ քանի մը ուրիշ զմեքերու կենսադրականներուն պարունակած ծանօթութիւններէն եւ վկայութիւններէն օգտուելով:

Սմբարդական Մարմինս իր սրտագին ծափողջոյնը կը բերէ վաստակաւոր մեր ուսուցիչներուն՝ համայնքային այս յարգանքի եւ երախտադրտութեան արտայայտութեան անթիւ:

Տախր. Վարդան Կամիկեան
Տախր. Հերմոն Արաքս
Պերմ էրզիկեան

ՈՒՍՈՒՑՁԱՅ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԱՆՈՒՆՈՎ,

Ուսուցիչը աւանդապահն է իր ցեղին մշակոյթին:

Ինքն է որ կը փոխանցէ զայն նորահաս սերունդներուն, անոնց ներշնչելով սրբազան այդ Աւանդին հանդէպ սէր եւ զուրդուրանք:

Ինքն է որ կ'ապահովէ մշակոյթի մը զոյստեւածան անհրաժեշտ թափը, զայն ստնելով անցեալէն եւ փոխանցելով ներկային ու ապագային:

Ուսուցիչի եւ դաստիարակի այս դասական բնորոշումը կը շեղուի մտանաւոր, Հայ ուսուցիչին համար որ ամենադժուարին եւ անյոյս պայմաններու մէջ իսկ, նուիրումով եւ անձնուրացութեամբ ջանացած է ու կը ջանայ արժանի ըլլալ ինքն ինքն եւ իր հաշտման: Որովհետեւ Հայ ուսուցիչը անբացատրելի անշահահնդրութիւն մը ցուցաբերած է միշտ ամէն անգամ որ դանդաւած է ապագրելի պարտադրանքներու առջև:

Անհամար օրինակներով կարելի է զարգարել մեր այս վկայութիւնը, եթէ ուզենք յետագրած ակարկի մը նետել մեր դաստիարակ-ուսուցիչներու անհետացած սերունդի անմոռանալի շարքին եւ անոր երկարաժաման որ կազմուած է այն հոյսով զոր պատիւ ունինք հանրութեան ներկայացնել այս հատորով:

Մտաւորական Չարթօնքի եւ անոր յաջորդող շրջանի իրատես սերունդներուն ձեռնասուններն են Անոնք որ Չարթօնքի ստոյգ աւելնը ամբողջ կէս դար փոխանցած են յետպատերազմեան մեր տօգոյն սերունդներուն, միշտ վառ պահելով առհասիկ երանդները՝ մշակոյթի անոնց բնդհանուր ծիածանին վրայ:

Անբնդմէջ որեւէ հոյսովոյթ հեղաշեւտ աննշմար կը դառնայ:

Ձենք անդադառանար մեր շնչատութեան կամ մեր սրտի զարկերուն, մինչեւ որ անկանոնութիւն մը կամ կասում մը ըլլայ հոն:

Նոյնն է մեր կրթական զործին համար ալ որ լարուած, ինքնազործ մեքենականութեամբ մը անբնդմէջ կ'ընթանայ:

Միայն յուրջ տաղանայներ, որոնք սրահ մը կ'աւակախեն անոր անշուշտի գնացքը կամ կը սպոռնան կասեցնել զայն, հազիւ կ'արթնցնեն մեր Հայ Համայնքը իր թմբիկէն:

Այն ստեղծ ալ, քանի մը սրտաւ կուչ, պարագայական միջոցառումներ, որոնք աւելի շատ ախտանշաններ աննշմար կը դարձնեն քան թէ կը բնաջնջեն թահը, եւ դարձեալ համատարած անտարբերութիւն:

Վերամտանք վերամուտ իլլատում մը՝ վարժարաններու եւ ուսուցիչներու շուրջ եւ շուտով կրթական կեանքի հոյսովոյթը կը դանդաջ անդալի եւ մոռցուած:

Ուսուցչաց Միութիւնս, որ ի պաշտօնէ պէտք է խթան մը դառնայ այս ակամայ լճացումին, միշտ միջոցներ կ'որոնէ վարժարանին եւ ուսուցիչին հանդէպ հանրային հետաքրքրութիւնը վառ պահելու անոնց արժանի յարգանքը մատուցանելու համար:

Քառասունըճինդ եւ ակնի տարիներ անընդհատ կրթական զործին ծառայող մեր վաստակաւոր ուսուցիչներուն համար՝ իրեն յուշամտուէան, ձօնուած այս հատորը մեր վերողբեալ միտումին արդիւնքն է:

Կ'ուզենք որ կարելի ամէն Հայ անկիւն մը սրամազբէ՝ իր մտքին մէջ, այս այնչեր եւ վաստակաւոր կրթական մշակներուն համար: Ամէն Հայ անանկ եւ ճանչնայ այս բոլոր ղէմքերը որոնք կէս դարէ ի վեր դատարկութիւն եւ ուսում ին ջամբած՝ իր սօր սերունդին, իր հօր սերունդին, իր եղբոր ու քրոջ եւ իր խի սերունդին:

Կ'ուզենք որ Հայ ընթերցողը անդրադառնայ, թէ այս հոյլ մը նըւերեաններն ու իրենց խնկելի նախորդներն ու խոստմանից յաջորդներն են որ անհատական ջանքերով բաց կը պահեն մեր վարժարանները զանոնք սպրեցնելով Մերսպի շունչով:

Կ'ուզենք որ ամէն Հայ սիրէ զիրենք եւ իրենցմով՝ մեր կրթական զործը:

Այս նպատակով կազմակերպած ենք նաև յարգանքի երեկոյ մը՝ իրբեւ պանծացումը նոյն այդ կրթական զործին, որուն այժմու ներկայացուցիչներն են այն վաստակաւոր ղէմքերը որոնք յիշուած են այս հատորին մէջ:

Այդ պատճառաւ յարգանքի մեր այս հանդիսութիւնն ալ կը դառնայ զրուատիքն ու փառաբանութիւնը այն մեծ եւ անձնուէր զործունէութեան զոր կը ցուցարբէ Հայ Ուսուցչութիւնը՝ անկախաբար մասնաւորումներէ:

Այսպէսով կ'ուզենք պարզել, թէ հաւաքական յորելեան մը չէ այս, որով եւ, արդիւր մը չի կազմեր այն յորելիեան հանդիսութիւններուն համար որոնք յետադային փափաքելի է որ կազմակերպուին յուշամտուէանիս մաս կազմող ղէմքերէն իւրաքանչիւրին՝ իրենց աշակերտներուն, թաղային մարմիններուն կամ համակիրներուն կողմէ, որոնց անկէ արդէն այդ հաճելի պարտականութիւնը:

Մենք իրենց կը մաղթենք զեռ երկար եւ բեղուն կեանք եւ կը փափաքինք որ Միութեանս յետադայ վարիչները, հանդրուան տա հանգըրւան, շարունակեն հրապարակային յարգանքի եւ դիտատութեան այս կարգի հանդիսութիւնները՝ նման առանձին յուշամտուէաններով յաւէրժացնելով նաև մտքի մշակներուն կրթական զործունէութիւնը՝ խմբովին:

Միութեանս Վարչութիւնը, Ուսուցչաց Հիմնարկին նիւթական անջակցութեամբ, վերոյիշեալ վաստակաւոր ուսուցիչներուն համար պատրաստած է արդէն սակեայ փոքր յուշանուէրներ, որոնք իրենց հանդէպ

մեր անվերապահ յարգանքին թանձրացեալ արտայայտութիւնը թող ըլլան:

Այս առթիւ հաճելի պարտականութիւն մը կը համարենք շնորհաւորել ըմբարդական եւ կազմակերպիչ Յանձնախումբը որ այնքան նուիրումով հարազատօրէն մարմին տուաւ Վարչութեանս մասնումին՝ կազմելով այս ներկայանալի հատորը որ լուազոյն աստղճը կրնայ դառնալ սպառազ պատմադրին համար:

Յարգանք՝ մեր վաստակաւոր կրթական մշակներուն եւ համարյր՝ իրենց այնպետ ճակատներուն:

Վարչութիւն Ուսուցչաց Միութեան

ՄՇԱԿԸ ԱՐԺԱՆԻ Է ԻՐ ՎԱՐՁՔԻՆ

Ուրախութեամբ իմացանք Քրքահայ Ուսուցչաց Միութեան Վարչութեանն, թէ ծրագրուած է յատուկ Հանդէսով մեծարել ու զնահատել նախ մեր այն վաստակաւոր ուսուցիչները, որոնք 45 կամ աւելի տարիներէ ի վեր կը շարունակեն ծառայել մեր կրթական գործին մէջ, ինչպէս նաև անոնք որոնք առնուազն 30 կամ աւելի տարիներ զատաբարակշարական գործունէութենէ յետոյ ներկայիս քաջուած են ուսուցչական ասպարէզէն:

Գոզելի ձեռնարկ մըն է այս, որուն մենք եւս սիրով կը բերենք մեր օրհնութիւնը եւ զնահատանքի խօսքը:

Ազնուագոյն ասպարէզներէն մէկն է ուսուցչութիւնը: Հայրական ու մայրական Հանդամանքներուն Համարք եւ Համանման կոչուած մեն է այն: Ուսուցիչը ծնողն է աշակերտին խոցոցական կեանքին եւ արնուցանողն է զփութեան եւ կրթութեան կաթով: Ստոյգ է թէ ներկայիս, ժամանակներու պարտադրանքին ներքեւ, տակաւ առ տակաւ կը փոխուին ուսուցիչ եւ աշակերտի փոխյարաբերութիւնները, այնուհանդերձ անխուսափելի պիտի մնայ, ուզակի կամ անուղղակի կերպով, ուսուցչին զճական պերք սերունդներ կերտելու ու նուիրական եւ նոյնքան պատասխանատու գործին մէջ, յատկապէս նախակրթարաններու եւ երկրորդական վարժարաններու մէջ: Հետեւաբար ազգերու սպազան զեռ մտաւոր մը պիտի շարունակէ կախում ունենալ իրենց ուսուցիչներէն: Այս իսկ պատճառով ուսուցիչները պիտի շարունակեն կազմել հասաքահանութեան ամէնէն կարեւոր տարրերէն մէկը, եւ ժամանակակից ու ասպապայ սերունդներ իրենց երախտբերին կամ զատապարտութեան առարկան պիտի դարձնեն զանոնք Համաձայն պտուղներուն այն սերունդներուն, որոնք սօսն են իրենց շունչին սակ: Մեր Ոսկիզարը, որուն այնքան մեծ երախտք կը պարտի մեր մշակոյթը, արդիւնք է երկու մեծ ուսուցիչներու: Արմաշը էր քառորդ դարու քրտազ վերելքը եւ ծաղիլումը կը պարտէ Օրմանեանի եւ Դուրեանի, որոնք վարդապետ ըլլալով հանրակրթ վարժապետներ էին քառին հեղինակաւոր ստումով: Կըր դարու վերջին քառորդին եւ 20րդ դարու առաջին քառորդի մեր զապափարսկան մտաւորականութիւնը շատ քան կը պարտի իր խելախտ և անձղիք մեծ ուսուցիչներուն: Արդեօք ներկայ Համաշխարհային ուսանողութեան անհանգրաւութեան եւ խտրակոչ երայքներուն մէջ զեր չէ՞ ունեցած ժամանակակից ուսուցչութիւնը, որուն մեծ մասին մէջ Հասաքի պահաւը՝ եւ բարոյական դարաւոր սկզբունքներու Հանդէպ յաճախ անտար-

բերութիւնը եւ արհամարհանքը դժբախտաբար յայտնապէս զգալի եղած են:

Ազնուական ասպարէզ մը ըլլալուն իսկ պատճառով զիւրին ու թեթեւ կոչում մը չէ ուսուցչութիւնը: Կը կարօտի տարիներու տընջան կրթութեան եւ նախապարտաւանական լուրջ աշխատանքի: Ապարդիքի մէջ մտնելէ յետոյ ալ կը պահանջէ պատասխանատուութեան մշտաներիայ մե մշտանօրոգ զխտակցութիւն: Դասասխտական ամպոտի վրայ իրմէ կ'ահկեալուի նաև հեղինակութիւն, որ կը ծնի վերև յիշուած պատասխանատուութեան զխտակցութեան և ամբարուած գիտական պաշարի հմտութեան զուգարութիւն: Աշակերտի հետ իր յարաբերութեան մէջ կը փնտտուի Համբերութեան եւ Հասկացողութեան ուղին, ինչպէս նաև զուարթախոհութիւն ըստած աղ-պղպղեք, ու մանաւանդ՝ ամենայն յաշնոյթութեանց արմատը կազմող սերը: Բնութիւնը շատ հազուադէպօրէն կու տայ այս բոլորը իրբև բնատուր շնորհներ զատաբարակի մը. ամէն մէկ ուսուցիչ ինք է որ կը կերտէ զանոնք տարիներու աշխատանքով եւ կիրարկութեամբ, կազմելու Համար անոնցմով իր ուսուցչական անձնաւորութիւնը:

Մերո մաշեցնող, շունչ եւ հոգի հասցնող ասպարէզ մըն է ուսուցչութիւնը, ըլլալ Փիղիքական ըլլալ բարոյական մարգերուն մէջ: Ոչ մէկ ասպարէզի ծառայող կը բաշխուի այնքան լայնօրէն եւ ստատօրէն որքան ուսուցչութիւնը. կը բաշխուի ան ճրագի պէս՝ մշտական շոգարձակումով: Մեր մեծարանքի առարկայն ուսուցիչները արդարեւ տարիներով բաշխուած միտքեր եւ սրտեր են. բաժանուելով զուժարուած եւ բազմապատկուած են: Վասնզի ամէն մէկ աշակերտ որ անցած է իր դաստիարակութեան զրանդաններուն առջևէն մասնիկ մը կը պարունակէ իր ուսուցիչէն. այս իրողութիւնը ինքնին ինքաւ բնատուր եւ մտքով կը դարձնէ ուսուցիչը եւ աշակերտը: Ու տարիներ թէչ քան կը պակեցնեն այդ մտքովական կապէն. ընչհակադաս կը հաստեցնեն զայն:

Ուսուցչաց Միութիւնը երբ կը ձեռնարկէ մեծարանքի այս հանդիսութիւն, իրականին մէջ կը գործէ յանուն ամբողջ մեր Համայնքին. լոկ նախաձեռնողի զերբ կը կատարէ ան եւ թարգմանը կը Հանդիսանայ մեր ժողովուրդի զգացումներուն: Ստոյգ է, եղած են ժամանակներ եւ զանոնք են իրենց պաշտօնին պահանջէն պակաս կոչող մտաւորաբար մարմիններու անդամներ, որոնք մեղադրելի կեցուածք ունեցած են իրենց կատարած կրթական աղբիւ մշակներու Հանդէպ. սակայն այլևս միանգամընդմիջտ պատմութեան անցած պէտք է նկատենք նման մեղադրելի մտողութիւնները: Փոխուած է այլևս մեր ժողովուրդին վերաբերմունքը իր ուսուցչական կապիւն Հանդէպ. այլևս գործնականապէս ամէն զխտակից հայու եւ յատկապէս ամէն զխտակից մտաւորաբար մարմին մէջ Հաստատ զեախն զտած է որքան Աւետարանական նոյնքան բնական եւ արդար սկզբունքը. «Արժանի է մշակը իր վարձքին»:

Մեր ներկայ եկեղեցական վարչութիւններէն անոնք որ ի վիճակի են, կ'աշխատին իրենց բոլորական զնահատանքին ընկերացնել նաեւ նիւթական արդար վարձատրութիւն իրենց կրթական կազմին համար: Ու եթէ կարգ մը տեղեր անկարելի կ'ըլլայ այդ ընել, մենք վստահ ենք, որ անձնդիր ուսուցիչներ զայն կը վերադրեն նիւթական իրական անկարողութեան, ու երբե՛ք չկամութեան: Ամէնքս ալ գիտենք թէ կարգ մը եկեղեցիներու ամբողջ վարչական մեքենան կը գործէ գրեթէ զոյացնելու համար վարժարանի պիւտանէն, որուն կարեւորագոյն բաժինը կը կազմէ, արդարապէս, ուսուցչաց թռչակները:

Ուսուցչաց հանդէպ մեր զնահատանքի մէջ փոփոխութիւններն մէկն ալ այն է, որ այլեւս չենք սպասեր որ սպառի իւրը կեանքին վատակաւոր ուսուցչին, որպէսզի մեր մեծարանքը արտայայտենք անոր անշնչացեալ մարմնի վրայ կամ գերեզմանին շուրջ: Այլ կը մեծարենք վաստակաւոր անոր ի կեանս եղած ատեն: Ուսուցչաց Միութեան ձեւարկը փաստելէն մէկն է այս փոխուած մտայնութեան:

Համամարզկային է համ եւ Հանձնք զգալ անկեղծ յարգանքն եւ սիրալիբ զնահատանքէն: Մեր համայնքը այդ է որ կ'ուզէ պատճառել մեր մեծարեալ եւ վաստակաւոր վարժապետներուն Ուսուցչաց Միութեան ձեւարկով: Կ'ուզենք որ մեր սիրեցեալ ուսուցիչները գիտնան, թէ մեր ժողովուրդի բոլոր գիտակից եւ առողջ զանգուածին մէջ միշտ վրաս է յարգանքի զգացումը յատկապէս իր արժանաւոր եւ անձնդիր կրթական մշակներու հանդէպ, առանց միշտ կարենալ արտայայտելու զայն շողջորուն բառերով կամ մեծարանքի հանդէսով մը:

Այս առիթով մեր համայնքի զնահատանքի արտայայտութեանց վերայ կ'աւելցնենք մեր օրհնութեան կնիքը: Աստուածային օրհնութիւն կը հայցենք մեր բոլոր վաստակաւոր ուսուցիչներու վրայ եւ կը մաղթենք որ երկար եւ անսպաս ըլլայ իրենց շունչը, շարունակելու համար սփռել շողբեր գիտութեան լոյսին եւ կրթութեան շնորհին՝ իրենց խնամքին յանձնուած մեր մատաղ սերունդին վրայ:

Աղօթարար
Շնորհիվ Արքեպիսկոպոս
Պատրիարք Հայոց Թիւրքիոյ

ԱՐԱՔՍԻ ԲՐԱԲ
ԳԻՒԶԻՒՔՅԷՄՈՒՆ

Ծնած է Իսթանպուլ՝ 1882ին:

Շրջանաւարտ է Պէզնեան Մայր Վարժարանէ 1901ին՝ Հ. Յօճասարեանի տնօրէնութեան շրջանին: Նոյն տարին ուսուցիչ կը կոչուի Նոյն վարժարանի մանկապարտէզի բաժնին, ուրկէ երկու տարի յետոյ ուսուցչի պաշտօն կը ստանձնէ նախակրթարանի բաժնին մէջ՝ ամբողջ տասներեկու տարի:

Յետոյ երկու տարի ալ կը պաշտօնավարէ Ենիգարուի Աղջ. Վարժարանին մէջ:

Ա. Աշխարհամարտի շրջանին, չորս տարուան համար, կը բաժնուի ուսուցչական պաշտօնէն ուրկէ վերջ, 1920ին, կրկին կը վերադառնայ ուսուցչական առարկէզ եւ կը պաշտօնավարէ Էստան Վարժարանի մէջ՝ Աւետիք Մեսրոպեանի եւ ապա Հնրմիճի Գալուստեանի տնօրէնութեան օրով:

1961էն ի վեր հանգստեան կոչուած է:

ԶԱՐՈՒՀԻ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

Ծնած է 1883ին՝ Իսթանպուլ:

Իր ուսուցչական ասպարեզը կը սկսի Գատրդիզի Արամեան Վարժարանի մանկապարտեզի բաժնին մէջ: Երեք տարի վերջ, Ա. Ընդհ. Պատերազմի պատճառաւ, մինչեւ 1919 թուականը ընդհատուած մը կ'ունենայ:

1919էն մինչեւ 1967 թուականը, իրրեւ ուսուցիչ եւ անօրէն, կը պաշտօնավարէ Իսթանպուլի շարք մը թաղային վարժարաններուն մէջ, ինչպէս. Երից Մանկանց (Գուրուշէմէ), Տատեան (Պաղըրդիզ), Պէզապեան (Պաղըրդիզ), Արդի Կըթարան (Բանկալթի), Բողջապահանց Վարժարան (Գուսգարու), Ներսէսեան Վարժարան (Ատաղիզ), Մահալ Մեսրոպ (Պիւլիքաթէրէ):

1968 թուականին, ասոցիական պատճառաւ, ասպարեզէն կը քաշուի:

ՎԵՐԺԻՆ ԱՅՎԱԶԵԱՆ

Ծնած է Իսթանպուլ՝ Պաղըրդիզ, 1886ին:

1901ին շրջանաւարտ եղած է Լուսաւորչեան Մայր Վարժարանի լրացուցիչէն:

Իր ուսուցչական առաջին պաշտօնը վարած է Գուսգարուի Պողոսեան Վառլառեան Վարժարանին մէջ՝ 1901-1904 տարեշրջաններուն:

Սամսոնի Աղզ. Վարժարանը կ'անցնի ուր կը պաշտօնավարէ 1904-1906 տարիներուն՝ մինչեւ իր աժոտանութիւնը որմէ վերջ մինչեւ իր այրիանալը կը հեռանայ ասպարեզէն:

1919ին կրկին ղինքը կը զանենք Գարթալի Պէզեան Վարժարանին մէջ ուր տարի մը մնալէ յետոյ, 1920-1922 տարիներուն, կ'անցնի Սկիւտարի Տայեան մասնաւոր վարժարանը: 1922էն մինչեւ 1932 Օրթաղիզի Թարգմանչաց Վարժարանին, իսկ 1932-42 տարեշրջաններուն ալ Սկիւտարի Ներսէսեան-Երմոնեան Վարժարանին մէջ պաշտօնավարել վերջ, հիւանդութեան պատճառաւ միջոց մը կը զազբի ուսուցչադրժեղէ: 1947-1952 տարիներուն Պողոս Շապոյեանի հրաւերով պաշտօնի կը կոչուի Մեսրոպեան Վարժարանի մէջ: 1952էն մինչեւ իր հանդստեան կոչուիլը (1965) կը պաշտօնավարէ Էստեան Վարժարանի մէջ՝ միշտ իրրեւ մանկապարտեզայանուհի:

ՀԱՅՐ ՅԱԿՈՒՌՈՍ ՎՐԴ. ԲՈՍՊՐՇՅՐՔԻԱՆ

Ծնած է Պիլէնիկ՝ 1886ին :

Նախակրթութիւնը ստացած է տեղւոյն Ազարեան Վարժարանի մէջ ուրիկէ շրջանաւարտ ըլլալէ վերջ մեկնած է Վենետիկ Ս . Ղազարու Վանքը ուր առած է իր բարձրագոյն ուսումը :

1911ին, Արբաշայր Կիրեղեան Արք . ի կողմէ վարդապետ ձեռնադրուելով, կը սկսի զստախօսել Վենետիկի Մուրատ Ռափայէլեան Վարժարանի մէջ՝ իբրեւ պատմութեան ուսուցիչ, ստանձնելով նաեւ դաստիարակ ուսուցիչի պաշտօնը :

1913ին կու գայ Իսթանպուլ եւ կ'անցնի Պարտիզակ որպէս տեղւոյն նախակրթարանին տնօրէն :

1916ին կը վերադառնայ Իսթանպուլ եւ ուսուցչութեան պաշտօններ կը վարէ Պէյօղլուի Սաղըզաղաճի եւ Գատըզիդի Միթիթարեան վարժարաններուն մէջ :

1921ին կը մեկնի Վենետիկ ուր մինչեւ 1926, իբրեւ տպարանապետ, կը ղեկավարէ Վանքին տպարանը :

1928ի սկիզբը Միլանի Միթիթարեան Որբանոց Վարժարանի տնօրէն կը կարգուի ուր կը մնայ մինչեւ 1930, որմէ վերջ կրկին Իսթանպուլ կու գայ եւ տնօրէնի օշնական կը նշանակուի Սաղըզաղաճի Կաթողիկէ Վարժարանին, ստանձնելով նաեւ դասեր :

1937ին կ'անցնի Փարիզ ուր Սէվրի Սամուէլ Մուրատեան Վարժարանի փոխ տնօրէնի պաշտօնին կը կոչուի . հոն կը մնայ մինչեւ 1939 :

Բ . Աշխարհամարտին պատճառաւ կը վերադառնայ Վենետիկ ուր մինչեւ 1945 Մուրատ Ռափայէլեան Վարժարանի մատակարարութիւնը կը ստանձնէ, յետոյ նոյն պաշտօնով կը փոխադրուի Ս . Ղազարու Վանքը :

1947ին կրկին ղեկը կը գտնենք Իսթանպուլ Սաղըզաղաճի Միթիթարեան Վարժարանին մէջ՝ օշնական մատակարարի պաշտօնով : 1952ին աւերէն կ'անուանուի նոյն Վարժարանին :

1957ին կ'ապահովէ Պոմոնթի թաղին մէջ մանկապարտէզ-նախակրթարանի շէնքը ուր կը փոխադրուի Սաղըզաղաճի Միթիթարեան Վարժարանը 1964-65 տարեշրջանէն սկսեալ :

Հայր Յակոբոս Վրդ . Բոսպլըքեան, Ներկայիս մեծաւորն է նոյն Հաստատութեան եւ իրեն վստահուած է Վարժարանին մատակարարութեան գործը :

1961ին իր քահանայական ձեռնադրութեան յիշմամեակը տօնուեցաւ Սաղըզաղաճի Վարժարանին մէջ :

Վ. Ա. ՀՐԱՄ Տ. ԶԵՐԶԵԱՆ

Ծնած է Իսթանպուլ՝ Պաղարդիւղ, 1887 Սեպտեմբեր 14ին, Կեանքացի Տիգրան Զէրչեանէ և Աղնիւ Պատմահեանէ:

Նախակրթութիւնը ստացած է Տասեան Վարժարանի մէջ, միջնակարգ ուսումը՝ Պարտիզակի Ամերիկեան բարձրագոյն վարժարանի, իսկ բարձրագոյն կրթութիւնը առած է Թուղլըթ Գոլէնի մէջ, որուն շրջանը կ'աւարտէ 1907ին և հոն ուսուցիչ կը նշանակուի՝ անմիջապէս:

1910-11 տարեշրջանին կը մեկնի Ա. Մ. Նահանգներ ուր կը յաճախէ Նիւ Եորքի Բաթարտ Առևտրական Բարձրագոյն Վարժարանը հոն հետեւելով Հաշտակալութեան ճիւղին ուրիշ կը մկայուի տարի մը վերջ և կը վերանստանայ Իսթանպուլ, Թուղլըթ Գոլէնի իր ուսուցչական պաշտօնին:

Յաջորդ տարին կ'ամուսնանայ: Ունի երկու դուսկներ՝ Տիգրան և Մինթրան ու երկու թոռներ՝ Թաֆֆի և Շանթ:

Յիսուն տարի ուսուցչադրժած է իրրիւ մաթեմատիքի և զեղագրութեան ուսուցիչ՝ մանչերու և ազնկանց Գոլէններուն մէջ, իրրիւ նոյն նիւթերու ուսուցիչ պաշտօնավարելով նաև Կեղրոնական, Պոզաղլի և Ըջըք լիսէներուն մէջ, յետագային ուսուցանելով նաև Սիլիստաբի Ս. Պաշ Դպրեմանքին և Տասեան Վարժարանին մէջ՝ նոյն դասերը:

Իր նախասիրած ճիւղը եղած է մաթեմատիքը, իսկ զեղագրութեան հանդէպ ունեցած է մասնաւոր և քնատուր հակում մը:

Հատեանական աստեղու զորժամութեանէն քիչ վերջ, զեղագրութեան տեսրակներ շրտարակած է, որոնք օգտադրժուած են ամբողջ երկրին մէջ:

Աթաթիւրքի զորժամած միակ քարք Վիլիքը ինքն է որ զեղագրած է և որ երկար տանն օգտադրժուած է մեծանուն Աթաթիւրքի կողմէ և վերջերս Անոր անուան շրջաբերութեան հանուած նամակադրժմեներուն լքայ ալ կ'երեւի:

Իրրիւ հանրային զորժիչ 1915-1967 տարիներուն լախօրէն մասնակցած է Հայ հանրային կեանքին՝ իրրիւ անդամ թաղային տեսուչ խորհուրդներու, հոգարարժութեանց և զանազան միութիւններու: 1928-1930ին անդամակցած է նաև Թարգոմեան Վարչութեան:

ՍԻՐԱՆՈՅՇ ԹՈՒՆՈՒԶԼԵԱՆ

Ծնած է Սիլիստր՝ Նոր Թաղ, 1887ին:

Նախակրթութիւնը ստացած է տեղոյն Ս. Պաշ Վարժարանին մէջ և վկայուած՝ 1902ին, ուրիշ վերջ հետեւած է Լրացուցիչ Դասընթացի և իր ութ դասընկերներուն հետ, որոնց մէջ նաև իր կրտսեր քոյրը՝ Նոյնիմին, Օրմանեան Սրբազանի ստորագրութեամբ կը ստանայ վկայականը 1905ին: Այս առաջին շրջնաւարտներէն վերջ, պիտանէի շոյտութեամբ, կը փակուի Ս. Պաշի Լրացուցիչը որուն ուսուցչական կազմը հետեւեալ անժերէն կազմուած էր.

- Միսն Գարտմանեան (Հայերէն և Գրարար)
- Ինքնատիրո Մուրտեան (Շիմի դորժարանուոր և անդորժարան)
- Բամիյ Պրնուա (Ֆրանսերէն)
- Օր. Պետրոսեան (Անգլիերէն)
- Պաշիկ Ինկիլիկեան (Գծադրութիւն)
- Մաքսուտ Թրիբաբեան (Երաժշտութիւն)
- Սանդուհի Աշեան (Ձեւագրութիւն և Պար)
- Ֆոթիլնէ Պաշտուրեան (Ձեւագրժ)
- Էթմէնի Դեբժակեան (Տնտեսագրութիւն)
- Տիկ. Սուլթանեան (Տնտեսագրութիւն)

Յաճախած է Ֆրանսական Քոլէժ և ստացած սերքիփիմա: Նոյն քոլէժին մէջ, իրրիւ Հայ լեզուի ուսուցչուհի, պաշտօնավարած է հինգ տարի՝ մինչև 1910: Նոյն տարին, յետ քննութեան, կը ստանայ ձեռագորժի օգն. մասնադէպի վկայական իսկ յաջորդ տարի 1911ին Աղզ. Ուսուցչական Պրոհուրդի մօտ ուսուցչական ձեռնհասութեան համար քըննութիւն անցնելով կը ստանայ համապատասխան վկայական:

Մահմանադրութեանէն վերջ կը մեկնի Տարտանէլ (Չանադալ) Ներսէսեան վրժ. իրրիւ աւագ-ուսուցչուհի 1910-1911 և յետոյ յաջորդա-

բար կը պաշտօնավարէ Եաբգուլէի աղջկանց որբանոցի (1911-1913), Ա-
տարայարի Հոխիսիմեանցի եւ Կեղրոնականի աղջկանց բաժնին (1913-
14), Սամաթիոյ Սահակեան նունեանի (1914-16), Ֆէրիգիւղի Մէրհա-
մէթեանի (1916-17), Եաբգուլէի Գարակէօղեան մանչերու որբանո-
ցին (1917-19), Գնայրի Ս. Ներսէսեան վրժ.ի (1919-20), Օրթագիւղի
Ս. Թարգմանչացի (1920-27), Սամաթիոյ Սահակեան-նունեանի (1927-
35) ուր յետագային վարած է տնօրէնի պաշտօն՝ 1935-1944 տարեշրջ-
ջաններուն որմէ վերջ կը քաշուի ուսուցչական ասպարէզէն, կէս դարէ
աւելի ծառայելով Հայ կրթական գործին:

ՔՈՅՐ ՆՈՒՆԷ ՊԱՒԱՊԱՆԵԱՆ

Մնած է Սեբասթիոյ Բրգնիկ գիւղին մէջ 1888ին:

Ութը տարու մանուկ, փոխադրուած է Իսթանպուլ եւ ուսած Պէ-
յոջլուի Անարատ Յղութիւն Մայր Վարժարանին մէջ:

Տասներօթը տարեկանին սկսած է ուսուցչութեան: Երեք տարի յե-
տոյ ձեռնադրուած է մայրապետ եւ էրդրումի Անարատ Յղութիւն Վար-
ժարանին ուսուցիչ նշանակուելով մեկնած է դաւառ:

Իսթանպուլ վերադարձին, պաշտօն ստանձնած է նաև Գառըղիւղի
եւ ապա Բանկալիի Անարատ Յղութեան Վարժարաններուն մէջ:

Աւելի վերջ Հաստատուած է Սաղըղաղաճի Անարատ Յղութիւն Մայր
Վարժարանը ուր ցարդ կը շարունակէ պաշտօնավարել:

ՊՕՂՈՍ ՀԱՃԻՆԱՆ

Ծնած է Մուշ՝ 15 Հոկտ. 1888ին:

Նախակրթութիւնը ստացած է Առնշոյ ուսումնարանը, Երկրորդականը՝ Մշտյ Մուրաս-Մխիթարեան վարժարանը: Յետոյ Իսթանպուլ դասօր Պէյադլուի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Վարժարանին մէջ հետեւած է բարձրագոյն դասարաններու զազգիներէն լիզուոյ դասերուն՝ Երկու տարի, իրբու պատրաստութիւն Սորպոն համալսարանի, ինչ որ խափանած է Ա. Ընդհ. Պատերազմին պատճառաւ:

Պատանի հասակին արդէն դասեր տուած Մշտյ վարժարաններուն մէջ: Հ. Թաղէտու Թումանեանի տնօրէնութեան օրոք, կարճ շրջան մը, պաշտօնավարած է Տրտղիզոնի Մխիթարեան Վարժարանին մէջ՝ 1907ին 1912-1925 իրբու հսկող եւ փոխ տնօրէն, պաշտօնավարած է Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Վարժարանին մէջ: 1926-1935 տարիներուն, տարբեր ժամանակներով, թէ՛ իրբու այցելու եւ թէ՛ իրբու ծնայուն ուսուցիչ զբտնուած է Վենետիկեան եւ Վիեննական Մխիթարեան Վարժարաններուն մէջ: 1935էն սկսեալ մինչեւ այսօր կը վարէ Թօփղարուի Լեւոն-Վարդուհեան Վարժարանին տնօրէնութիւնը միեւնոյն ասեկ դասեր աւանդելով հօն:

1919էն սկսեալ Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքարանին Ընդհ. Ժողովին անդամակցած է իրբու Վարչ. Ժողովի ատենադպիրը եւ քարտուղար: Զորահինդ տարի վարած է նոյն համայնքին կրթական գործը:

Հիմնադիրներէն է Ուսուցչաց Միութեան. իր յորելները կատարած է անցեալ տարի հատորի մը հրատարակութեամբ:

Եղած է անդամ Թաղ. Խորհուրդներու եւ Հոգաբարձութեանց:

ԶԱՐՈՒՀԻ ԱՐՇԱԿՈՒՆԻ

Զարուհի Արշակունի (Փէշտիմալեան) ծնած է Սամաթիա, 1888 Օգոստոս 21ին:

Նախակրթութիւնը կը ստանայ Ն. Վարդուհեան եւ Պէյադլեան եւ սպա Ֆրանսացի մայրապետներու Assomption վարժարաններուն մէջ: Կը հետեւի Խոսեան վարժարանի Լրացուցիչ դասընթացներուն որմէ վերջ եօթը տարի կը պաշտօնավարէ Խոսեանի մէջ:

1910ին «Ազգանուէր Հայուհեաց Միութիւն»ը ցինքը կը զրկէ դատու, կազմակերպելու համար կրթական գործը Ունիտի շրջանին մէջ, ուր կը մտայ Երեք տարի ե Իսթանպուլ վարժարանայլով, գարձեալ կը ստանձնէ իր նախկին պաշտօնը՝ Խոսեան վարժարանի մէջ: Երկու տարի վերջ Տէօրթեօլի աղջկանց Վարժարանին տեսչութեան կը կոչուի: 1916ին, տեղւոյն բնակչութեան հետ կը անդահանուի, կ'երթայ Հայկոյ ուրիշ Իսթանպուլ վերադառնալով ուսուցչութեան կը կոչուի Օրթապուրդի Աղջկանց Որբանոցին մէջ: Երեք տարի յետոյ կը մեկնի Ատանա, ուր կ'աւանդանայ, եւ վարելով հանդերձ Տէօրթեօլի Հայ աղջկ. վարժարաններու ընդհ. տեսչութիւնը, Փրանսերէնի դասեր կ'աւանդէ նաեւ Հ. Բ. Ը. Միութեան ֆէլիկեան մանչերու որբանոցին մէջ: Զորս տարի հօն պատան վարել վերջ կը վերադառնայ Իսթանպուլ եւ իրբու թղթակցութեան դիւանի մեքենադիր-քարտուղարուհի, չորս տարի կը պաշտօնավարէ շայն Գաղթականներու եւ Որբերու Օգնութեան Մարմինի (Relief) մէջ: Այս միջոցին իրբու զատարակուսուցիչ վկայագիր կը ստանայ Ուսումնական Խորհուրդի կողմէ: Ասելի վերջ կը մեկնի Պէյրութ ուր Սահակեան Աղբ. յրժ. Ի մէջ Երեք տարի պաշտօնավարել վերջ Հ. Բ. Ը. Միութեան կողմէ կը հրատարակի Կիպրոսի (Նիկիոսի) Մեղիոնեան Կըրթական Հաստատութեան, աղջկանց բաժնի ընդհ. դատարանի պաշտօնին՝ դասուանդելով հայերէն, ֆրանսերէն եւ անտեսագիտութիւն: Հօն կը մտայ եօթը տարի եւ 1943ին վերադառնալով Իսթանպուլ, կը աւանդէ, ցարդ՝ մասնաւոր դասեր:

Իր ուսուցչական ասպարէզին հետ համընթաց ունեցած է նաև հասարակական գործունէութիւն: Յ. Ճ. Սիրունիի ասենապետութեան շքանշանին, եղած է ասենադպիր, Տէօրթօլի մէջ հիմնած է Հ. Բ. Լ. Միութեան Տիկնանց Գանձնախումբը: Եղած է Պէլլութի Հ. Բ. Լ. Մ. Կանանց Մասնաճիւղի ասենադպրուհի, Կիպրոսի Բարեգործականի գործօն անդամ եւ ներկայիս ու՛ Սկիւտարի Դպրեխանի Տիկնանց Գանձնախումբին անդամ:

Ունի զբոսիկ մը՝ Հայ Մայրը անունով:

ՆՈՅՆՄԻ ԹՈՒՆՈՒԶԼԵԱՆ

Մնած է Սկիւտար՝ Նոր Թաղ՝ 1889 Յուլիս ամսու մէջ:

Յաճախած է Սկիւտարի Ս. Ստչ Վարժարանը եւ Ուսումնական Ոորհուրդէն ստացած է իր նախակրթութեան եւ երկրորդականի վկայականները՝ 1903 եւ 1905 թուականներուն: Յետոյ իր ուսումը շարունակած է Ծրանսական քոլէժին մէջ, վարժարուած է ակադեմիէն «Ալքթիֆթիբա տիթիբա Բրիմէր»ի վկայականով: 1910ին ձեռագործի օչն՝ մասնագէտի, 1911ին ալ ուսուցչական ձեռնհասութեան վկայականներ ստացած է: 1910ին Մանիսայի Գայեանեան Ազգիանց Վարժարանին ուսուցչուհի կը նշանակուի: Յաջորդ տարին կը փոխադրուի Իզմիրի Հոփսոխեանց Վարժարանը ուր տարի մը պաշտօնավարելէ վերջ իրրեւ Փրանսերէնի ուսուցչուհի, կ'անցնի Ատարազար, ապա, Գոնիա՝ մէկ մէկ տարի մնալով այա քաղաքներուն մէջ: 1913ի Ա. Աշխարհամարտին Իսթանպուլ է ուր 1914-1916 Սամաթիոյ Սահակեան-Նունեան, 1916-1917 Ֆորդիւղ Մէրճաէթեան, 1917-1918 Օրթադիւղ Թարգմանչաց, 1918-1920 Մաբրդիւղ Տառեան, 1920-1927 դարձեալ Օրթադիւղ Թարգմանչաց Վարժարաններուն մէջ պաշտօնավարելէ վերջ, կը հրաւիրուի Սահակեան-Նունեան ուր կը մնայ տասներեք տարի, աւանդելով մասթեմաթիք, դիտաութիւն, հայերէն եւ Փրանսերէն:

1945-1946 տարեշրջաններուն զինքը կը գտնենք՝ մնալուն ուսուցչուհի «Նոր Դպրոց» (Հինդլեան), 1946-1948 Պէդեան, 1948-1951 Պազըրդիւղ Տառեան, 1951-1953 դարձեալ Պէդեան Վարժարաններուն մէջ, որոնցմէ վերջ տասներկու տարուայ երկար պաշտօնավարութիւն մը կը ունենայ Կէտիկփաշայի Ս. Մեսրոպեան դպրոցին մէջ՝ հոն վերջակէտը զնեկով իր ուսուցչական ասպարէզին որ աւելած է յիսուներհինգ տարի:

ԱՐՓԻԱՐ ՏԷՐ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

Ծնած է 1889ին Պիժիխի Խուլթիկ գիւղին մէջ:

1902ին աւարտելով Պիժիխի Ամերիկեան Բարձրագոյն Վարժարանը (Հայ-Սքուլ), իրրեւ ուսուցիչ, պաշտօնավարած է նոյն վարժարանին եւ Մուշի Ամերիկեան Վարժարանին մէջ՝ յաջորդաբար, մէկ մէկ տարեւորջին: 1905էն սկսեալ մինչեւ 1909 կը յաճախէ Խարբերդի Ամերիկեան Քոլէճ, որուն ընթացքը նոյն տարին աւարտելով տարի մը կը բարձր Պիժիխի Ամերիկեան Վարժարանին անօրէնութիւնը: 1910-1912 Իսթանպուլի Բրաւարանական Վարժարանի գասընթացներուն կը հետեւի, վերջին տարեւորջինին, միամամանակ աւարտելով Պահեստի Սպայէց Ձին-Վարժարանը:

Կը մասնակցի Պալքանեան եւ Ա. Ընդհ. Պատերազմներուն որոնց ընթացքին կը հասնի հարիւրապետի աստիճանին, միջոց մը վարելով Ռատիկան Զօրաց Վարժարանի փոխ անօրէնութիւնը եւ Կեղրոնի Հրամանատարութիւնը (Մէրթլի Բուժանատանըլըր):

1918ին Իսթանպուլի վերադառնալով, մինչեւ 1921 Ետիզուլի՝ Ս. Փրկիչ եւ Օրթագլիզի Որբանոցներուն մէջ աւանդած է Հայերէն եւ անգլիերէն: 1921-1933 տարեւորջիններուն, նախ իբր ուսուցիչ եւ ապա իբր անօրէն, պաշտօնավարած է Սամաթիոյ Սահակեան Վարժարանի մէջ, ուրիչ վերջ անցած է Կեղրոնական Վարժարան, իրրեւ գաստիարակ-ուսուցիչ, միամամանակ ուսնողելով հայերէն: 1939-41, Լրկու տարեւորջին փոխ անօրէնութիւնը վարած է Կեղրոնականի: Կեղրոնականէն կը բաժնուի 1945ին:

Իրրեւ ուսուցիչ իր վերջին պաշտօնավարութիւնը անցած է Պլզադ-Լոն վարժարանի մէջ՝ 1950-53, ուրիչ վերջ քաջուած է սուպարէզին:

Ունի գասադիրքերու շարք մը՝ Ե. եւ Զ. դասարաններու համար՝ Աղբրալը: Վերահրատարակած է Արամ Անտոնեանի Գանձարանները (Ա., Բ., Գ., Դ.) յաւելեալ եւ ճոխացեալ ձեւով:

Ունի պատմութեանը որոնք ամփոփուած են Արապանց եւ Անցորդը հատորներուն մէջ:

1932-49, տասնրեօթը տարի, վարիչ խմբագրիչը եղած է Ս. Փրկիչ Հիւանդանոցի Տարեգրքերուն՝ Տօքթ. Պ. Մանուէլեանի շրջանին: Աւելի վերջ, երբ Տարեգրքը կը վերանուէր Ամսաթերթի, վեց ամիս շաբաթանակած է իր վարիչ-խմբագրիչի պաշտօնը:

Հայերէնի թարգմանած է Կիւղիտէ Սապրիի «Նէտրէտ» վէպը:

ՊՕՂՈՍ ՇԱՊՈՅԵԱՆ

Ծնած է Իսթանպուլ՝ 1890ին:

Նախակրթութիւնը եւ միջնակարգ ուսումը առած է Կեդրոնական Վարժարանին մէջ:

1907ին, կայսերական հրամանի մը համաձայն Ազգ. Պատրիարքարանի կողմէ՝ իբր Ազգ. Սան կը զբոհուի Մէքիէպի Սուլթանի (Կալաթասարայ) ուր կը ստանայ բարձրագոյն ուսում, իրեն ուսուցիչ եւ տնօրէն ունենալով, ի միջի ալլոց, Ազատիրաճման Շէրէֆ, Թէմֆիթե Ֆիքրէթ եւ Սալիհ Ջէքի պէյերը:

1911-12 տարեւրջանին կը ստանան իր վկայականը իբրեւ դպրութեանց եւ Գիտութեանց պոստուոր (Պաշլուիէ էս - Ալթըր է Սիանս), որմէ վերջ Ազգ. Կեդր. Ուսումնական Խորհուրդէն ալ ուսուցչական վրկայական տանելով պաշտօնի կը սկսի Ենիգարուի Հայկանուշան Վարժարանին մէջ՝ Քրանսերէնի եւ զիտութեան դասեր ատանդելով հոն, հետեւելով նաեւ Համալսարանի դասընթաց բներուն:

1913ին Իզմիրի Ազգ. Վարժարաններու տնօրէն՝ Գոսնիկ Բարունակունի հրաւերով կը ստանձնէ Մերտոզեան Վարժարանի (Իտասի) բարձրագոյն կարգերու Քրանսերէնի եւ մաթեմատիքի դասերը մինչև 1915-16 տարեւրջանը:

Ա. Ընդհ. Պատերազմին, իբրեւ ենթասպայ կը ծառայէ Սուրիոյ մէջ, իբրեւ մարդիչ ու բանակի առաքման սպայ:

Զինագաղտին, իբրեւ մարզանքի եւ մաթեմատիքի ուսուցիչ, դասաւանդած է Դամասկոսի Ֆրանսական Վարժարանին մէջ:

Երկիր վերադառնալով, 1920ին մարզանքի դասեր ատած է Պէդուսան Մալլ Վարժարանի եւ Լանկայի Միտասեան Վարժարանին մէջ, որ ալ շրջանին Դպրոցատէր Տիկնանց Վարժարանի նախակրթարանի բաժինը կը նկատուէր:

Եղած է մարմնակրթանքի շարժումին առաջնորդներէն մէկը եւ իբր մարդիչ կամ դատաւոր մասնակցած է Ողիմպիական խաղերու Իւնիոն Քլիւպի մէջ:

Միջոց մը իբրեւ Համադարկայ առեւարական մարզը անցնելով հանդերձ 1930ին կրկին վերադարձած է ուսուցչական առարկայ, իբրեւ ուսուցիչ-տնօրէն Օրթաղիպի Թարգմանչաց Վարժարանին:

1935-45 տարեւրջաններուն վարած է Պազըրզիպի Տատեան Վարժարանի տնօրէնութիւնը:

Իր պաշտօնավարութեան շրջանին եւ իր իսկ մեծ քանքերով, Քեւրվրէ եւ Շահանիկ Եօսմայեաններու նուիրած հողին վրայ, Կիւլպէնիկեան Ֆոնտի յտակացումով եւ Թաղ. Մարմիններու քանքերով: Ս. Մեսուրեան Վարժարանը փոխադրուած է իր նոր եւ հոյակապ շէնքը:

Հիմնադիրներէն է Ուսուցչաց Միութեան եւ Ուսուցչաց Հիմնարկին. երկու շրջան անդամակցած է Ուսուցչաց Միութեան Վարչութեան: Իբրեւ մարդիկ անդամակցած է Տորք Մարմնամարզական Միութեան եւ միջոց մը եղած է վարչութեան անդամ՝ Հ. Մ. Ը. Մ. եան:

ՆՈՅՆՄԻ ՍՕՄՈՒՆՃԵԱՆ

Ծնած է Պարտիզակ՝ 1892ին:

Շրջանաւարտ է տեղւոյն Ներսէս-Շուշանեան Վարժարանէն:

Մանուկ տարիքին որբանալով ընդունուած է Պէպէքի Գերմանական Որբանոցը որուն ուսումնական շրջանը աւարտելէ վերջ մեկնած է Պոլսու ուր Ազդ Վարժարանի մանկապարտէզը կազմակերպելով, անձնուիրաբար վարած է երեք տարի:

Իսթանպուլ փոխադրուելով մանկապարտիզական հիփ պաշտան ըստանձնած է Պէզզեան Վարժարանի մէջ:

1926ին ձեռնարկած է Կէտիկփաշայի Ս. Մեսրոպեան Վարժարանի ներկայ պաշտանին զոր անխափան կը շարունակէ մինչև այսօր:

ՀԵՐՄԻՆԷ ԱՃԱՌԵԱՆ

Ծնած է Կէտիկփաշա՝ 14 Ապրիլ 1892ին:

1906ին աւարտելով Թաղին Ամերիկեան վարժարանը հետևած է Ամերիկեան Ազգիանց Քոլէճի դասընթացներուն եւ շրջանաւարտ եղած՝ 1911ին: Այս շրջանին աշակերտած է Դուբուան Ս. Ի գրարարի եւ Դանիէլ Վարժարանի մասնագրական դասաւանդութեանց:

1911ին հիմնած է Բպրոցասէր Տիկնանց Միութեան օժանդակ, Օրբորդաց Միութիւնը որուն ջանքերուն շնորհիւ Բպրոցասէրը օժտուած է յապտաթուստով, գրադարանով եւ դաշնակով մը:

Նոյն շրջանին, իրրեւ Անգլիացի եւ Ամերիկացի դասախօսներու փոխանորդ, պաշտօններ վարած է Կէտիկփաշայի Ամերիկեան Վարժարանին եւ Սկիւտարի Ամերիկեան Ազգիանց Քոլէճին մէջ:

1928ին կը մեկնի Ֆրանսա ուր հինգ տարի կը հետևի Սորպոնի ազատ դասընթացներուն աշխատակցելով Ֆրանսական եւ Ամերիկեան թերթերու: Նոյն տրերուն կը հետևի նաև Լոնտոնի Բէքմըր Ինսթիթյուտի հրատարակադրական դասընթացներուն եւ կը ստանայ Սէքրիֆիքա:

1933ին Իսթանպուլ վերադառնալով պետական համալսարանի մէջ բնութիւն կ'անցնէ՝ Անգլերէն եւ Ֆրանսերէն լեզուներու մասնադիւսթեան համար եւ կը յաջողի:

Անկէ վերջ զինքը կը դռնենք Կեդրոնականի, Պէզզեանի, Շիշլի Թէաթրերի, Եէնի Քոլէճի, Արդի Կրթարանի, Սահակեանի եւ Միսիթարեանի մէջ, իրրեւ մասնագէտ ուսուցիչ Փրանսերէն եւ անգլերէն լեզուներու:

1953էն ի վեր Սկիւտարի Դպրեվանդին մէջ կը դասուանողէ Անգլերէն լեզու:

Աշխատակցած է Հայ -Խօսնակ եւ Ծողակաք հանդէսներուն եւ տեղական մամուլին:

Միջնակեցական Խորհուրդին մէջ ունի Հայ Եկեղեցւոյ աշխարհական ներկայացուցիչի պաշտօնը:

ՀՐԱՆԳԻ Տ. ԱՆԳՐԷԱՍԵԱՆ

Ծնած է Պարտիզակ՝ 1892ին :

Յաճախած է տեղւոյն ներսէսեան - Շուշանեան վարժարանը ուրկէ վերջ իր երկրորդական ուսումը ստացած է Պարտիզակի Ամերիկեան Բարձրագոյն Վարժարանին մէջ որուն ընթացքը աւարտելէ վերջ (1913), դեռատի հասկին, ուսուցիչ կարգուած է Պարտիզակի Աղղ. Վարժարանին :

Առաջին Աշխարհամարտի ուարտումէն յետոյ, Օրթագիզի Աղղ. Վարժարանին տնօրէնութիւնը վարած է ուրկէ վերջ, իբրեւ Հայ լեզուի եւ գրականութեան ուսուցիչ դասաւանդած է Պէրպոլեան, Կեղրոնական եւ Բանկալիի Միսիթարեան վարժարաններուն մէջ :

Հետեւած եւ աւարտած ըլլալով Իսթանպուլի համալսարանին Գրական Ծափելիթի Պատմութեան ճիւղը, հոն նշանակուած է Հայ աղբիւրները ծանօթացնելու պաշտօնին զոր կը վարէ ցարդ :

Ներկայիս կը վարէ Ղալաթիոյ Կեղրոնական Լիսէի տնօրէնութեան պաշտօնը :

Գրական Ծափելիթէին եւ Անգարայի Պատմական Միութեան կողմէ Հրատարակուած ունի, հետեւեալ Հայ հեղինակներու թուրքերէն թարգմանութիւնները, նօթերով եւ արժէքաւոր ծանօթագրութիւններով հոխացած, որոնք արդիւնք են խոր եւ ընդարձակ պրպատումներու՝ իր կողմէ :

- 1.- Երեմիա Չէլէպիի Սքամպուլայ Պատմութիւնը (ԺԷ. Դար) İstanbul Tarihi անունով :
- 2.- Հ. Ղուկաս Ինճիճեանի Պոլսոյ Պատմութիւնը (ԺԸ. Դար) :
- 3.- Գրիգոր Ականցի Պատմութիւն Ազգին Նետողացը, Mogol Tarihi անունով :

4.- Ժամանակագրութիւն Մասրէտա Ռուհայեցիին, Urfalı Mateos Vakainamesi անունով :

5.- Ռեզիգրութիւն Սիմէոն Լեհացոյն, Polonyalı Simeonun Seyyahatnamesi անունով :

6.- ԺԳ. Դարու պատմիչ Վարդանի Տիեզերական Պատմութիւն զորոճէն, Սէյճուրեան շրջանի մասը որ կ'ընդգրկէ Կիլիկեան դարաշրջանը մինչեւ Լեւոն Գ. :

Ասոնցմէ զատ Ծափելիթի մասնագիտական հանդէսին մէջ ունի զանազան յօդուածներ՝ Հայ հեղինակներու եւ պատմութեան շուրջ :

Վ. Ա. ՀՐԱՄ ՊՈՒՐՄԱԵԱՆ

Մնած է Ատարազար՝ 1893ին:

Նախակրթութիւնը ստացած է տեղւոյն Արամեան Վարժարանին մէջ, իսկ բարձրագոյն ուսումը՝ Ատարազարի Կեդրոնական Վարժարանին մէջ, որուն ընթացքը աւարտած է 1913ին անմիջապէս ուսուցչութեան պաշտօնի կոչուելով Հոն:

Ատարազարի Կեդրոնականը Հիմնուած է 1909ին, զորաւոր ուսուցչական կազմով մը, որուն ժամ կը կազմէին՝ ի միջի այլոց՝ Միքայէլ Եամատեան, Աղեքսանդր Փանոսեան, Էնսփը Արմէն, Գէորգ Մեորոպ, Լեւոն Լարենց, Մ․ Սուլթանեան, Արամ Նիկողոսեան, Ասատուր Նաւարեան, Վահան Գոյյումեան և Թիշար Արտի:

Վ․ Պուրմեան, մինչև Ա․ Աշխարհամարտ, կը դասուանդէ Կեդրոնականի, ինչպէս նաև Մանիշակ նախակրթարանի մէջ:

Պատկերազմի յաջորդող տարիներուն կ'անցնի Իսթանպուլ ուր յաջորդաբար պաշտօնի կը կոչուի Արամեան, Պէյքեան, Վիեննական Մխիթարեան Վարժարաններուն մէջ: 1933ին կը ստանձնէ Սիլիսարի ձեռարանին անօրէնութիւնը զոր կը վարէ տարբեր և ապա կ'անցնի Գատրիզի Արամեան Վարժարանի անօրէնութեան պաշտօնին: Հոն, 15 տարուան իր պաշտօնավարութեան շրջանին, որուն թագ Պորճուրդի փափարին և իր ջանքերուն շնորհիւ Արամեանը կը դառնայ միջնակարգ վարժարան որուն անօրէնութեան յօտարակամ կը քաշուի օրինական արամազրութեանց բերումով և կ'ամփոփուի մնալուն ուսուցչի դիրքին մէջ: Արամեանը միջնակարգի աստիճանին բարձրացնելու աշխատանքներուն իրեն մեծապէս օգտակար կ'ըլլայ Բրոֆ․ Յակոբ Մարթաեան:

Իր Արամեանի անօրէնութեան շրջանին նախաձեռնարկ կ'ըլլայ Արամեան Սանուց Միութեան Հիմնումին, Վարժարանին կից նախկին մանկապարտէզի շէնքը ցոյց տալով՝ իբրև հուարատեղի:

Արամեանի վերջ կը հրաւիրուի Օրթոդոքս Թարգմանչաց Վարժարանի անօրէնութեան պաշտօնին զոր կը վարէ ցարզ՝ ուրիշ տարի է ի վեր:

ԶԱՐՈՒՀԻ ԱԶԱՏԵԱՆ

Մնած է Իսթանպուլ՝ 1894ին:

Իր ուսումը առած է Սամաթիոյ Սահակեան-Նունեան Վարժարանի մէջ ուրիշ 1908ին շրջանաւարտ ըլլալէ վերջ հետեւած է նաև Լըզըրդականի դասերուն: 1913ին պաշտօնի կը կոչուի նոյն վարժարանին մէջ՝ Պատակի անօրէնութեան շրջանին:

Ա․ Աշխարհամարտին, երբ վարժարանը զինուորական պաշտօնատուն կը դառնայ, միջոց մը կը վարէ Թագային Պորճուրդ Քարաուզարի պաշտօնը, միտամանակ Դ․ և Ե․ դասարաններուն մէջ դասուանչելով: Յետոյ կ'անցնի Պաղըրգիզի Տատեան Վարժարանը ուր երկար տարիներ պաշտօնավարելէ վերջ 1948ին դարձեալ կու գայ Սահակեան Վարժարան ուր կը դասուանդէ ցարզ:

ԱՆՈՒՇ ԶՊՈՒՔՃԵԱՆ

Ծնած է Իսթանպուլ՝ 1894ին:

Նախակրթութիւնը ստացած է Սամաթիոյ Սահակեան-Նունեան վարժարանին մէջ եւ հետեւելէ վերջ՝ Գումգարուի Գպրոցասէր Տիկնանց վարժարանին, որուն շրջանը հազիւ աւարտած՝ 1920ին, պաշտօնի կը կոչուի Սահակեան-Նունեան վարժարանի մէջ՝ նախ իբրեւ նախակրթարանի գաստիարակ-ուսուցիչ եւ ապա իբրեւ մանկապարտիզպանուհի, ուր ցարդ կը զօրծէ վարիչ-մանկապարտիզպանուհի պաշտօնով:

ԲԵՐԲՈՆԷ ՍՐՈՒՆՉՏԵԱՆՑ

Ծնած է 1895ին Կարին ուր Հոփսոմեանց երկրորդական վարժարանը աւարտելէ վերջ շարունակած է իր ուսումը Վարժուհիոցին մէջ հոն հետեւելով մանկապարտիզպանուհիի հիւղին եւ ստացած է վարիչ մանկապարտիզպանուհիի վկայական:

1910ին Իսթանպուլ փոխադրուելով սկսած է պաշտօնավարել Ենի-գարուի Ազդ. վարժարանին մէջ:

1912ին իբրեւ մանկապարտիզպանուհի մեկնած է Ատարազար, իսկ վերադարձին պաշտօնի է կոչուած Մինասեան վարժարանը մինչև 1915:

Պատերազմի բնթացքին, կամքէ անկախ պատճառով, մեկնած է Իսթանպուլէն: 1923ին կրկին վերադառնալով կը ստանձնէ Սկիւտարի Երկ-սեռ Որբանոցի անօրէնութիւնը:

1939ին Բումէլի Հիտար կը փոխադրուի եւ Թաղին Ազդ. վարժարանին մէջ կը պաշտօնավարէ՝ մինչև անոր փակումը:

1933ին իբրեւ մանկապարտիզպանուհի պաշտօնի կը կոչուի Օրթա-գիւղի վարժարանին մէջ ուր կը մնայ մինչև 1960 թուականը:

Ներկայիս հանգստեան կոչուած է:

**ԳԵՂԱՆՈՅՇ
Գ. ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆ**

Մնած է Իսթանպուլ՝ էյուլպ Իսլամպէկ թաղը 1895ին : Զուակն է Լեւոն Մուրատեանի :

Յաճախած է Պալաթի Խորէնեան Ազգ. Վարժարանը : 1911ին կը փոխադրուի Սկիւտար ուր կը շարունակէ իր կիսաւարտ մնացած նախակրթութիւնը Ս. Պաշ Վարժարանի մէջ, հետեւելով նաև նոյն Վարժարանին միջնակարգի բաժնին ալ, վկայուելով 1915-16 տարեշրջանին :

Մինչև 1920 կը պաշտօնավարէ նոյն վարժարանին մէջ, իրբև տարբական դասընթացքի ուսուցչուհի :

1921ին կ'ամուսնանայ, Ազգ. Կեդրոնական Վարժարանի փոխ տնօրէն, ուսուցիչ Գրիգոր Յովակիմեանի հետ :

1927ին, իր ամուսինին վաղաժամ մահու ընկն վերջ, տնօրէն Միտաք Սուրեանի հրաւերով, պաշտօն կը ստանանէ Սէմէրճեան Ճեմարանի մէջ ուր կը մնայ ցարդ :

**ՔՈՅՐ ԱՐՈՒՍԵԱԿ
ՄԻԽԱՐԵԱՆ**

Մնած է Իսթանպուլ՝ 1896ին :

Մանուկ Հասակին որբանալով ընդունուած է Գալֆայեան Որբանոց ուր բուրբած է ութը տարուան ուսման շրջան մը :

Հմայեակ Շիշմանեանի անօրէնութեան օրով շրջանաւարտ եղած է և Ուսումնական Խորհուրդի կողմէ վկայուած է իրբև օգնական ուսուցիչ՝ 1917ին : Նոյն թուականին սկսած է՝ իրբև ուսուցիչ Հայերէնի, գիտութեան, Փրանսերէնի և կրօնքի՝ պաշտօնավարել նոյն վարժարանին մէջ :

1919ին Մայրապետական Քօշ ստացած է, ձեռամբ Զուէն Պատրիարքի :

Ներկայիս կը շարունակէ պաշտօնավարել Գալֆայեան Որբանոցի մէջ, իրբև ուսուցիչ Հայերէնի և գիտութեան :

ԱՐԱՒՍԻ ՄՈՄՃԵԱՆ

Մեծ է Իսթանպուլ 1896ին :

Իր նախակրթութիւնը եւ Երկրորդական (Իստտի) ուսումը ստացած է Ազգ. վարժարաններու եւ Փրանսական քոլէճի մէջ :

Իրբեւ դաստիարակ-ուսուցիչ ծառայած է շաբաթ մը Ազգ. վարժարաններու մէջ՝ շուրջ քսաներեկու տարի եւ աւելի վերջ բացած է Արդի-կրթարան անունով անձնական վարժարան մը որուն տնօրէնութիւնն է վարած երեսուն տարի :

Իր կրթական կեանքը տեւած է յիսուներեկու տարի :

ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ Յ. ՏԱՏԵԱՆ

Մեծ է Մարաշ 1896ին :

Նախակրթութիւնը տեղւոյն Ս. Քառասուն Մանկանց եկեղեցիին վարժանոցին մէջ ստանալէ յետոյ տեղական կեդրոնական վարժարանէն վկայուելով կեծ է Իսթանպուլ եւ իրբեւ գիշերօթիկ աշակերտ, յետ քննութեան, մտած է Պետ. Ուսուցչանոց 1911-1912 տարեշրջանին : Իր մէջ գատ կային 12 ուրիշ Հայ աշակերտներ որոնցմէ յետագային Հանրա-ժանօթ դէմքեր եղան Համբարձում Յարութեան (Չոհական), Փայ-լակ Սանասար, Երուանդ Հեղինեան, Վարդգէս Քաջունի, Սուրբ Պար-թեան (Հօրեղբայրը Տօթի-Սուրբ Պարթեանի), Միսա Աղինեան, Աւետիս Մուրատեան եւ ուրիշներ : Իսկ Արսէն Կիսուր եւ Արմենակ Ար-րիկեան նոյն Ուսուցչանոցին Հայ չրջանաւարտներէն են եղած :

Պետ. Ուսուցչանոցը որ ձեռզարդու կը զտուէր, փոխադրուեցաւ Փատրդիդի Սէն Ժօզէֆ Ծրէրներու վարժարանը որ թափուր էր այդ տարիներուն, Ծրէրներուն՝ ընդհ. պատերազմի բերումով, Իսթանպուլ-էն մեկնումովը :

1916ին կ'աւարտէ իր ուսման ընթացքը Հոն, ի մէջ այլոց, իրեն ուսուցիչ ունենալով տնօրէն՝ Էպիւլ Մուհսին Քէմալ (եղբայրը երբեմնի Կրէ՛. Տնօրէն Սալֆէթ պէ՛յի), Ծաղըլ Ահմէտ Ալլաշ, Բուշէն Էշրէֆ, Իսթանպուլ Հազըր Պայթաճիօղլու եւ Պետրոս Ատրունի :

Վկայականը առնել վերջ վիճակով իրեն պաշտօն կ'առաջարկուի Պալլէքսիբի վարժարանին մէջ, բայց վարժարանին տնօրէնը տիրող ներքին եւ քաղաքական պայմանները նկատի ունենալով զինքը եւ Պետ-րոս Ատրունին կը պատառարէ իր վարժարանին մէջ. այսպէսով ուսուցիչ է աշակերտ ակամայ ըսնտարկուած կը ծնան Հոն, շուրջ վեց ամիս : Յետոյ երբ պետական քննիչ Հասիպ պէյ ուսուցիչի մը պահանջը կը ներ-կայացնէ Փատրդիդի Օսման Կազի վարժարանին համար, տնօրէնը զինքը կը ներկայացնէ : Հոն կը ծանօթանայ զբազէտ, փիլափասան, թատերադի-րէ՛շատ Նուրի Կիւնթէքինի Հետ որ իր բազմադարձ վիճակին բերումով

երբ յաճան կը բացակայէր ինքն էր որ կը հսկէր դպրոցական գործերուն: Հոն է որ իրեն աշակերտ կ'ունենայ ներկայիս աշխարհադրութեան հիդի դաստիարակ, Օրտ - Բրոֆէնզօր Պէտմ Ծարթօթը: Գարձնայ իր միջամտութեամբ, յետագարին Քէլասա Կուրի կ'արտօնէ որպէսզի Յովհաննէս Տէրունի թարգմանէ իր սիրուած վէպը՝ Յայտաարկիր և կը մերժէ սրեւն նիւթական հասուցում, այս թույլտուութեան համար:

Օսման Կարի վարժարանին մէջ էր ինչ տարուան պատմափարութեան շրջանին նաև սովիէժի դասեր կ'աւանդէ Պէլագիտի Ֆէլդիէ Լիսէին մէջ, այժմ՝ Ընթաց Լիսէի, ուր մասնէմասիքի դասեր կ'աւանդէր Համբարձում Յարութիւնեան (Չոհական): Ասկէ զատ իբրև սրնգահար մասնագէտ է Բրոֆ. Վահրամ Միսէնկաթեանի նուագախումբին:

1917 թուականին, իբր այցելու ուսուցիչ, թուարանութեան, թուրքերէնի, գրահաշիւի և մարզանքի դասեր կ'աւանդէ Գաղղիզի Արամեան և Քորոսեան վարժարաններուն մէջ: 1920ին, նաև իբր ուսուցիչ, ապա իբր անօրէն, եօթը տարի պաշտօնավարած է Անտալուպիդի Քարգմանչաք վարժարանին մէջ: Վարժարանը ունէր զորուս որ ուսուցչական կազմ. Գէորգ Մ. Վրդ. Իրանոսեան, Մինաս Մարեան, Զարմայր Քհչ, Կեղեցիբեան, Զարեհ Քէրեան, Մայլինէ Վալիսեան և Միսա Աւօբար որ անդերէն կ'աւանդէր: Այդ շրջանի իր աշակերտներէն են Արմինէ Ծիւղբեբեան որ դաստիարակ է ներկայիս Անտալուպիդի Ալշիկանց Գոլէճին մէջ և Արահամ Պոտուրեան որ Ուաշինկթընի պետական գրադարանի շէֆն է, և Վսեմ. Հանրապետութեան Կախազահ Ծ. Սունայի Ամերիկա այցելութեան ընթացքին Եախազահ Ծոնարին հետ ունեցած խոսակցութեանց ընթացքին թարգմանի գեր կատարեց:

1927-28 տարեշրջանին, նորընտր անօրէն Պետրոս Ատրուսիի հրատարակող, իբր փոխ անօրէն, կը մտնէ Կեղերոնական ուր կը մնայ վեց տարի և հաղեհուցիչ պատճառներով, անօրէնին հետ, կը հեռանայ վարժարանէն 1933ին:

Միջոց մը իբր ուսուցիչ թուարանութեան և շրջան մըն ալ (1935-36) իբր անօրէն Օրթադիդի Քարգմանչաք վարժարանին, պաշտօնավարելէ վերջ կարգ մը հայ վարժարաններու, մասնաւորաբար Անարատ Յըզութեան հինգ դպրոցներու յարաբերական գործերով կը զբաղի:

1947ին կը մեկնի Սան Բաւա (Պրադիլիս) եղջորբուշոյն ջով ուր Հայրապետական Պատուիրակ էր Գարեգին Ս. Արք. Առաջատուրեան որուն հետ մտնօթացած էր էրբ Մարտի Կեղերոնական վարժարանի տեսուչ էր և Կայսթիոյ Կեղերոնականի մէջ ալ պաշտօնակից եղած էր իրեն: Սրբազանք իրեն կը մտածէր Սան Բաւա յոյն նորակազմ Կեղերոնական վարժութեան զիւանապետի պաշտօնը և իրեն կը յանձնէ նաև տեղեկան Եղիէ Գուրեան վարժարանի մէջ հայերէնի դաստանդութեան հոգը: Նոյնպէս Մարտի Հայրենական Միութեան ակումբին մէջ շափահասներու համար գիշերախին դասընթացք մը կը հաստատէ:

1954ին կը մերտադանայ Իսթանպուլ և կը սասանձէ Պէլագիտի Թաղ. Պորհուրդի զիւանապետի պաշտօնը զոր կը վարէ ցարդ:

1957ին Ֆէրիդիդի վարժարանին մէջ իբր այցելու բարատուար կը դաննէր զինքը. բայց էրբ Սկիւտարի Ս. Մաշ Դպրեմանքը կը բացուի Առաջատուրեան Պատրիարք զինքը հոն պաշտօնի կը կռնէ, Վարչական և Կրթ. Տնօրէնութեան հետ յարաբերական գործերու, իբր օշնական տեսուչ Ծահան Ար. Սովահանի (Ալթմ Ծահան Եպս.) որ նոր ստանանձ էր Երուսաղէմէն և զետ վարժ չէր տեղական վարժաններուն: Յաւելելով ըլլալով հոն կը դասաւանդէ նաև մասնէմասիքի դասեր:

1964-66 տարեշրջաններուն Գալփայեան Որբանոցի մէջ թուարանութեան դասեր կու տայ՝ մինչև անօրէնուհիին սպարկնուսը: Նոյն տարեներուն կը սկսի մասնէմասիքի աւանդել նաև Մամբիոյ Անարատ Յըզութիւն աղջկանց գիշերօթիկ վարժարանին մէջ, պաշտօն մը զոր կը շարունակէ ցարդ, Պէլագիտի Թաղային Պորհուրդի Դիւանագետութեան պաշտօնին տարեթիւր:

Ծ. Խ. — Իրենց բացառիկ շահեկանութեան պատճառով, այստեղ նրապատակայնաբար կը դատենք, Պրն. Լ. Յ. Տառնակի ինքնակենսագրականէն Ռոյնուրեանը արտաքրել այն մասերը որոնք Հանրապետական շրջանի Հայ Կրթական կեանքին ինչ ինչ իրադարձութիւններուն վրայ լոյս կը սփռեն:

1924ին, Կրթ. Տնօրէնութիւնը հրահանգեց փոքրամասնութեանց վարժարաններուն, թէ այն ուսուցիչները որոնց վկայականները չեն հաստատուած Կրթ. Տնօրէնութեան, դրասը քննութեան պիտի ենթարկուէին: Հայ ուսուցիչները Հայերէն պիտի գրէին, Յուները՝ Յունարէն, իսկ Լեռնները՝ Ֆրանսերէն: Գնեճներուն մէջ Յունարէն և Ֆրանսերէն զիտցողներ կային, բայց Հայերէն զիտցող զրեթէ բնու չկար, Միսաա Ակոսորա Պէլը քիչ մը հայերէն գիտէր, Սկիւտարի Կարապետեան վարժարանը յաճախած ըլլալով:

Ապր քննիչ Հասիպ Պէլ Անտալուպիդի լուր զրկեց որ իրեն ներկայանամ և հայ ուսուցիչներու քննութեանց ներկայ գտնուիմ, իբր օղնական ունեւտով Միսաա Ակոսորա Պէլը: Այդ միջոցին, ունինք Ուսումնական Պորհուրդը, որուն Առեւտպետն էր Պետրոս Ատրուսի, որ իր կարգին դիմած էր նաև Գնեճ Եանձմարտի Եախազահութեան և Կրթ. Տնօրէնութեան, որ ևս ալ ներկայ գտնուիմ հայ ուսուցիչներու քննութեանց և կարելի օժտնդատութիւնը ընծայիմ, Ուսումնական Պորհուրդը իր 28 Յուլիս 1924ի ԿԲ. Կիսային հրատարակել արձանագրած է իր տոմարներուն մէջ, ողբ. բարատուար Թորոս Աղատեանի գիրով —

ՆՍՏ. ԿԲ. 28 Յուլիս 1924

Պորհուրդս գոհունակութեամբ տեղեկացու էր Առեւտպետէն թէ ազգ. վարժարանաց ուսուցիչներու Կրթ. Տնօրէնութեան մէջ անցուցած

Իհիլէթիամէ—ի քննութեանց միջոցին քննիչներուն պէտք եղած աջակցութիւնը ապահովելու համար կարելի եղած է համաձայնիլ քննիչ Բանձնատնօմբի նախագահութեան եւ Կրթ. Տնօրէնին հետ, որպէսզի այդ քննութեանց միջոցին կանոնադրար ներկայ գտնուի Առնալուսուհիդի վարժարանին Տնօրէնը՝ Պր. Համբարձում Տատեան, որ Պետական վարժարանաւորացի նախկին շրջանաւարտներէն է։ Պր. Տատեան պիտի կատարէ Հայերէնէ թրքերէնի եւ փոխադարձաբար պէտք եղած թարգմանութիւնները եւ առիթէն ու իր ներկայութիւնէն օգտուելով պիտի ընծայէ կարելի օժանդակութիւնը քննութեան ենթակայ ուսուցիչներուն։

Նմանապէս ընդունուած է որ Զափայի աղջկանց վարժարանացիներէ մէջ կանաւորակիք մանկապարտիզպանութիւններու քննութեանց միջոցին ալ ներկայ գտնուի Պր. Տատեան եւ պէտք եղած դիւրութիւնները տայ թէ քննիչներուն եւ թէ քննելիներուն։

Ատեմաղպիր Արամ Երկղոսեան Ատեմաղպետ Պ. Պ. Արտուհի

Նախ սկսանք Մանկապարտիզպանութիւններու քննութեանց Զափայի աղջկանց վարժարանացիներէ մէջ, ներկայացան 24 մանկապարտիզպանութիւնը, քննիչներու հետ պարտաւանդներ հարցումները, եւ այս հարցումները Հայերէնի վերածելով դրեցիլ տախտակին վրայ, հարկ եղած թերանցի բացատրութիւնները տալով, քննութիւնը տեսեց շարժք մը, յետոյ սկսայ թուղթերը կարգաւ միմակու եւ միեւնոյն ստան թրքերէնի թարգմանելու նիշերը գնահատել միասնաբար։ Ամէն ինչ լրանալէ յետոյ աւագ քննիչը յայտնեց քննութեանց արդիւնքը, որոնք ուրախութեամբ տեղեկացան թէ բոլորն ալ լաւ նիշերով յաջողած են եւ արժանի եղած իհիլէթիամէ առնելու։

Քննութեանց Բ. շրջանը սկսաւ Սուլթան Ահմէտ Թաշ Մէքթէպի մէջ, հոս ինծի ընկերացաւ նաեւ Միհրատ Ալտորա Պէյը, քննութեան այս Բ. մասը նախալրթարանի եւ երկրորդական վարժարաններու ուսուցիչներուն համար էր, որոնց վկայականները վաւերացուած չէին։ Ներկայացողներուն մէջ կային շատ մը ուսուցիչներ եւ վարժարաններու անօրէններ, Մարիսա Նաթանեան, Գէորդ Պողոսեան, Յովհաննէս Գարսիական, Գալֆույանի երեք քոյրերը, եւ Ջապէլ Ասատուր (Միպիլ)։ Մենք Միպիլը հայերէնի քննութեան պիտի ենթարկէինք... Միհրատ Պէյըն դառնալով ըսի. «Կը ճանաչա՞ք այս կէնը որ միջի կը ներկայացնայ, հայերէնի քննութեան ենթարկուելու համար, մենք ո՛չ թէ գայն քննել, այլ իր դրածները կարգաւորլ հասկնալու անդամ կարողութիւն չունինք»։ Օրէնքին արամադրութիւնները պէտք է յարգուէին. նստաւ աշակերտի գրասեղանին առջեւ եւ Մատթէոս Զարիֆեանի «Տրամուս» թեան եւ Քաղաքութեան երգերէն թատեակ մը արձակի վերածեց հիւ-

նախ հայերէնով մը։ Այդչափը բաւ համարուեցաւ եւ ազատ ձեռքիք դնեցը։

Միպիլին վերջ հայերէնի քննութիւնները կը շարունակուէր։ Միւս ուսուցիչներուն հայերէն ուղղագրութիւն մը գրելու տուինք՝ ընթերցանութեան դիրքէ մը կտոր մը ընտրելով եւ լրանալէ յետոյ թուղթերը հաստիքով Միհրատ Պէյըն հետ դէմ դիմաց նստանք եւ սկսանք սրբագրութեան նիշերը գնահատելով։ Հոս պէտք է աւելցնեմ որ յաջողած ըլլալու համար 10նի վրայ 5 թիւը բաւական էր։

Արամեան-Ունեան վարժարանի Տնօրէն Յովհաննէս Գարսիականի թուղթը Միհրատ Պէյ սրբագրած եւ իբր թէ սխալ մը գտած ըլլալով 9 նիշ գնահատած էր։ Երբ վերջուպէս նիշերը իրենց հաղորդուեցաւ, Պր. Յ. Գարսիական աւարկեց 9 թիւի եւ բողոքեց Հասիպ Պէյընի, ըսելով, թէ ինքը զպրոցի մը տնօրէնն է եւ հայերէն կ'աւանդէ նոյն դպրոցին մէջ, կարելի չէ որ տառախալ մը ունեցած ըլլայ։ Հասիպ Պէյը ուղղագրութեան թուղթը ինծի տաւաւ ըսելով թէ անդամ մըն ալ եւ աչքէ անցընեմ, տեսնելու համար թէ իրապէս սխալ մը կա՞նք թէ ո՛չ։

Թուղթը ուշ ուշով աչքէ անցուցի եւ որեւէ սխալ չգտայ եւ յայտնեցի Միհրատ Պէյընի. «էֆֆէնտիմ! շատ, Կաւ լայ բառին վրայ ապաթարց չէ գրած»։ Ըսի որ թէ եւ եւ ալ ըսաւ լաւ հայերէն չեմ գիտեր, բայց դիտեմ որ «Կաւ լայ» «կաւ գայ» «կաւ տայ» բայերը խոնարհուելու ստան ապաթարց չեն տաներ։ Չմանալան նկատումներով չէի ուզեք պղտիկ ձեռքը, եւ Հասիպ Պէյըն ըսի. «Այո՛, պղտիկ սխալ մը ունի եւ 9 թիւը բաւարար է»։

☆

Ուրիշ դրուագ մը Առնալուսուհիդի Տնօրէնութեան շրջանէն։ Սկիւտարի Ամերիկեան Աղջկանց Գուշէի բոլոր շրջանաւարտները հայ օրիորդներ էին զինադադարի շրջանին։ 1922ին 21 հայ աշակերտուհիներ շրջանաւարտ եղած էին վարժարանին, զպրոցի Տնօրէնուհին էր Ամերիկուհի մը, Միս Գինի, զինադադարի շրջանին ստանց քննութիւնները կատարուած էին իրենց միջոցներով, առանց Կրթ. Տնօրէնութեան քննիչներ ուղղելու։ Վերջէն ստանց երբ ուսուցիչ ըլլալու համար դիմում կատարած էին, Կրթ. Տնօրէնութիւնը մերժած էր դիրքնք, առաքելով թէ այդ վկայականները անվաւեր են իրենց համար։ Կարող փաստաբաններ, Թուրք վարժարաններու տնօրէններ միջամտած էին բայց չէին յաջողած։ Վարժարանին հայ ուսուցիչները Տէր եւ Տիկ. Յովհաննէս Ալիքսանեանները, որոնք ծածօթ էին ինծի, Միս Գինիին առաջարկած էին անդամ մըն ալ ինծի դիմել։ Սկիւտար երթալով ներկայացայ Տնօրէնուհիին, որ մաքուր հայերէն կը խօսէր, խնդիրը պարզեցին եւ վկայականներ առնելով հետեւեալ օրը դիմեցի Կրթ. Տնօրէնութեան Կրթ. Տնօրէնը ինծի ծանօթ Հասիպ Պէյըն էր, եւ ան ըսաւ, թէ այս երբորը անգամ էր որ վկայականները իրեն կու գային։ Բացատրեցի, թէ աշակերտ-

ներք յանցաւոր չէին, անոնք աշխատելով արժանի եղած էին այս վկայականներուն: Վկայականները միայն անդերէնով գրուած էին, դասերու անուններ եւ թիւեր չկային, հրահանգեց, որ զպրոց երթած եւ վրկայականներուն ետեւը հին թրքերէնով դասերուն անունները եւ նշիւերը գրեմ եւ տանիմ, նոյնութեամբ կատարեցի հրահանգները եւ կրկին դիմեցի, այս անգամ չկրցաւ մերժել եւ վաւերացնելով ինձի յանձնեց վրկայականները: Անմիջապէս լուրը հեռագրով հաղորդեցի զպրոց եւ վկայականները Սկիւտար ասնելով յանձնեցի Տնօրէնուհիին, որ շափազանց յուզուած շորհակալութիւն յայտնեց, աւելցնելով թէ ինչպէս պիտի կարենար փոխադարձել այս մեծ ծառայութիւնը:

1927ին դեռ Առնաւուտիցի անօրէնն էի. Պր. Ատրուինն լուր զըրկած էր որ իրեն այցելեմ, որոշեալ օրը ներկայացայ իրեն, Գեղամ Գալաֆեան կը հրամարէր Կեղրոնականի Տնօրէնութեանն եւ այս պաշտօնը առաջարկեր էին իրեն: Սօսքի սկսելով յայտնեց թէ կ'ուզէ զիս Կեղրոնականն ասնելի. «Իհա՛ն որ, ըստ, եւ մամէլմաթիքի ուսուցիչ եղած եմ եւ դուն ինձի աշակերտած ես վարժապետանոցի մէջ, դուն յարարեալուկան զործերու փորձառութիւն ունիս եւ ծանօթ ես կրթ. շրջանակներու, Կեղրոնական պիտի դաս եւ փոխ-անօրէնի պաշտօնը պիտի յանձնեմ քեզիս: Ընդունեցի առաջարկուած պաշտօնը, հակառակ Առնաւուտիցիի թաղ. Արհարդի ընդդիմութեան այսպիսով նախկին ուսուցիչիս հետ պաշտօնակից ըլլալու բարեւր պիտի ունենայի:

Պր. Ատրուինն զործնական եւ ճաշակի տէր մարդ, առաջին անգամ ձեռնարկեց հիմնական նորոգութեան Կեղրոնականի շէնքին, որ շինուելու մինչև այնօր գրեթէ որեւէ նորոգութիւն չէր տեսած, շէնքը խարխուլ վիճակ մը կը պարզէր եւ առիտակամանները եւ սանդուխները շափազանց հինցած էին, այս բազմամասն զործին համար ապահովեց նաև Առնասարեան Առնամակալութեան եւ բարեւեր աղաչյիններու նիւթական օժանդակութիւնը: Նորոգութիւնը շարունակուեցաւ ամբողջ ամառուան արձակուրդի շրջանին: Պր. Ատրուինն կզդի օգտփոխութեան դացած ըլլալուն, կանուխ կը մեկնէր զպրոցէն, ինձի ձգելով զործաւորներու եւ շինուածանիթերու հաշիւներուն կարգադրութիւնը եւ վրձարումները:

Նորոգութիւնը հաջիւ լրացաւ Սեպտեմբերի վերջերը: Տնօրէնութեան եւ ուսուցչաց սենեակը, հանդիսարանը, զբասկանները, ամէն բան հիմնովին նորոգուեցաւ եւ կահաւորուեցաւ ճաշակաւոր կերպով:

Հսկոտների առաջին երկուշարթիւն էր, ուսուցիչները եւ բոլոր աշակերտները հասարակեան սրահը: Տնօրէնի բացման խօսքէն եւ Գալաֆեանի Եպիսկոպոս Պաշտուրեանի պահպանիչն վերջ միաբերան երգուեցաւ ՀԱՅՐ ԱՆԻՐ եւ աշակերտները ուսուցիչներու առաջնորդութեամբ ուղղուեցան իրենց դասարանները, սկսելու համար 1927-1928 տարեշրջանի դասերուն:

ԳՈՅՐ ՇՈՒՇԱՆ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Ծնած է Մարտինի մէջ 1897ին: Աւագանի անունն է՝ Սիւզան:

Իր ուսումը կը սկսի աննկ տեղուն Փրամուսցի քոլեբրու վարժարանին մէջ ուր անբող միջախալքին ու իր բնատուր հակումներուն բերումով, իր մէջ կրօնական կոչումը կ'արթննայ: Արհիւսպատի Մարտիան Եպիսկոպոսի թեյալութիւններուն անսալով կը հասնի Անարատ Յղութեան Միաբանութեան յարիւ եւ 1912ին Իսթանպուլ դալով կը մտնէ Միաբանութեան բարձրագոյն (Բաստի) վարժարանը՝ Մայր Պրիմիա Եազըքճեանի օրով: Հոս է որ կը սորվի Հայ լեզուն: 1917ին կ'աւարտէ վարժարանը եւ կը ձեռնադրուի մտքապետ, որիկէ վերջ իրբև ուսուցիչ կը պաշտօնավարէ Իսթանպուլի Անարատ Յղութեան վարժարաններուն մէջ:

1921ին կը մեկնի Հալէպ՝ աջօրադարձ որբուհիները խնամելու պաշտօնով:

1929ին կը վերադառնայ Իսթանպուլ եւ պաշտօնի կը կոչուի Բանկայթիի Անարատ Յղութեան վարժարանին մէջ ուր կը պաշտօնավարէ մինչև այսօր:

Վերջերս տծուեցաւ իր կրօնաւորական կեանքի յիմնաւեայ յորբուհանը:

ՊԵՐՃՈՒՀԻ ԴԱՆԻԷԼ

Ծնած է Իսթանպուլ 1897ին :

Նախակրթութիւնը ստացած է Արամեան Վարժարանի եւ ապա նոյն թաղին սէօրերու Փրանսական վարժարաններուն մէջ :

1911ին Արամեան Վարժարանի մէջ պաշտօնի կը կոչուի, ուր կը մընայ շորս տարի եւ 1917ին կ'անցնի Էստան վարժարան՝ նախակրթարանի մանչերու բաժնին ուսուցչի եւ ընդհ. հսկիչի կրկնակ պաշտօններով :

1917էն մինչեւ 1966 մնայուն ուսուցչուհիի պաշտօնով կը մնայ Էստան վարժարանի մէջ :

Ներկայիս՝ իրրեւ այցելու կը պաշտօնավարէ նոյն վարժարանին մէջ :

ԳՈՀԱՐԻԿ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ

Գոհարիկ Ղազարոսեան (Համարձուձեան) ծնած է Իսթանպուլ 1899 թուականին :

Իր ուսումը ամբողջացուցած է զանազան թաղային վարժարաններու մէջ՝ միաժամանակ զօրծելով իրրեւ օգնական ուսուցչուհի :

Իր ուսուցչական բուն ասպարէզը կը սկսի Էստան վարժարանի մէջ, յաջորդաբար Հայկ Պօճասարեանի, Աւետիք Մեսրոպեանի, Ա. Առյանեանի եւ ներկայիս՝ Հերմինէ Գալուստեանի տնօրէնութեանց շրջանին :

Էստանի մէջ 36 տարի ծառայած է իրրեւ մնայուն ուսուցչուհի, բացի թուարանութենէ, Գ. Ե. Ե. կարպետ. բոլոր դասերը անհղկելով : Անկէ վերջ, ատոզնական պատճառով, իրրեւ այցելու կը շարունակէ ջարդ իր պաշտօնը :

Իր դասաւանդութեան բուն ճիւղը եղած է Փրանսերէնը զոր ուսուցած է, սկսնակներէն մինչեւ Ե. գասարանի, երկուս աշակերտութեան :

Վարժարանին մէջ, հինգ կարգի ասանդած է նաեւ ձեռական աշխատութեան դասեր, մնայուն ուսուցչութեան շրջանին :

Էստանի մէջ, միջոց մը, հաստատուած որբանոցին մէջ ալ Փրանսերէն դասաւանդած ու կատարած է նաեւ զիշերային հսկիչի պաշտօն, անդամակցելով Որբախնամ Ժողովին :

Ամուսնացած է 1930ին :

ԳՈՀԱՐ ՏԻՐԱՏՈՒՐԵԱՆ

Ծնած է Ռոտտսթո՝ 1899ին :

Աւարտած է տեղւոյն Յովհաննէան միջնակարգը եւ տասնրօկեց տա-
րեկանին արդէն իսկ նուիրուած է կրթական գործին՝ իրրեւ մանկապար-
տիղդպանուհի չորս տարի պաշտօնավարելով նոյն վարժարանին մէջ :

Կամքէ անկախ պատճառներով չորս տարի հեռացած է ասպարէզէն :

Իսթանպուլ գալով նախ Օրթադիզի Թարգմանչացիին մէջ՝ երկու
տարի, Պալքէսիբի Հայկուհեանի մէջ՝ մէկ տարի եւ Գայֆայեան Որ-
բանոցի մէջ՝ երկու տարի պաշտօնավարելէ յետոյ 1927էն մինչեւ այսօր
կը շարունակէ իր ուսուցչական պաշտօնը Թորգաբուի Լեւոն-Վարդուհի-
եան Վարժարանին մէջ՝ իրրեւ մանկապարտիղդպանուհի :

ԳԵՂԱՆՈՅՇ ԹԵՐԶԵԱՆ

Ծնած է Պաքըրդիւզ՝ 1900ին :

Իր նախնական կրթութիւնը ստացած է, թաղին Տառեան Աղը Վար-
ժարանին մէջ որուն շրջանը կ'աւարտէ 1914ին :

Նոյն տարին կը մտնէ Դպրոցատէր Տիկնանց Վարժուհեանոցը (Գում-
պարու) ուր ուղղակի կ'ընդունուի Ա. դասարանը : Հոն իրեն մանկավար-
ժութեան ուսուցիչ կ'ունենայ Պօղոս Գէորգեանը՝ փրնեւի Համալսարա-
նէն :

1916-17 տարեշրջանին՝ շրջանաւարտ Վարժուհեանոցէն, ցարի մըն
ալ Թաղսիմ Մատամ Պրահճիթիթի մասնաւոր վարժարանը կը յաճախէ
գորացնելու համար Փրանսերէնը :

1918-19ին ուսուցչական ասպարէզին կը հետեւի Գումպարուի Տի-
կին Արժուհի Մինասեանի վարժարանին մէջ :

1919-20 տարեշրջանէն մինչեւ 1922-23 տարեշրջանի կէսը Դպրոցա-
տէրի Վարժուհեանոցին նախակրթարանի բաժնին մէջ կը պաշտօնավարէ
Իրր գիշերօթիկ դաստիարակչուհի՝ մանկավարժ Պօղոս Գէորգեանի տը-
նօրէնութեան օրով :

1923-24 տարեշրջանին, իրրեւ նախակրթարանի բաժնի գիշերօթիկ
դաստիարակչուհի, կ'ընդունուի Նօր Դպրոց ուր մեծ դաստիարակ Յ.
Թ. Հինգլեանի ձեռքին տակ կը հմտանայ մանկավարժութեան նորու-
թիւններուն :

Նօր Դպրոցի մէջ իրրեւ գիշերօթիկ կը պաշտօնավարէ տասնըոսր
տարի եւ այս ցերեկեայ՝ իրր դաստիարակ-ուսուցչուհի Յ. դասարանի :
Յ. Թ. Հինգլեանի մահէն վերջ ինք կը ստանձնէ Վարժարանին անօ-
րէնութիւնը զոր կը շարունակէ մինչեւ այսօր :

1958ին իր ուսուցչական կեանքի 40ամեայ յորելւանը տօնուած է
Հինգլեանի սաներու կողմէ :

Կատարած է թարգմանութիւններ որոնց ղլխաւորներն են Յոնտի
(Է. Պայսո) եւ Ընտանեգալիլը (Հ. Մալօ) :

ԵՐԱՆՈՒՀԻ ՎԱՐԴԵՐԵՍԵԱՆ

Ծնած է Սիլիվրի 1900ին:

Մանուկ հասակին հաստատուած են Իոթանպուլ ուր նախակրթութիւնը ստացած է նախ Մայր Վարժարանի եւ ապա Մինասեան Վարժարանի մէջ:

Չորս տարի աշակերտելէ վերջ Գպրոցատէր Տիկնանց Վարժարանին, կը վերադառնայ 1920-21 տարեշրջանին, ուրկէ անմիջապէս ուսուցչի կը կարգուի Օրթագրիւղի Որբանոցին, հոն երկու տարի պաշտօնավարելէ վերջ, 1925-26 տարեշրջանին անցած է Նոր Գպրոց ուր կը մնայ ցարդ:

1967ին իր Նոր Գպրոցի ուսուցչութեան 40ամեայ յրեւելանք տօնուած է Բարբ Օթէլի մէջ:

ԱՇԽԵՆ ՃԷՁՎԷՃԵԱՆ

Ծնած է Իոթանպուլ՝ 1900 Դեկտեմբեր 22ին:

Նախնական կրթութիւնը ստացած է Պէղազեան (մէկ տարի), Ծրբանակեան (Sœurs de Charité) (երեք տարի) եւ Տայեան Հայ Օրբորդաց ձեռարանի մէջ (երկու տարի):

Երկրորդական տոճմիկ կրթութիւնը ստացած է շարունակելով Տայեան Հայ Օրբորդաց ձեռարանը, ուրկէ 1918ին շրջանաւարտ ըլլալէ վերջ, յաճախած է Առնափոտաղիւղի Աղջկանց Ամերիկեան Գոյնճը ուրկէ չորս տարի վերջ (1922) ընթացաւարտ եղած է:

Ուսուցչական առաջին պաշտօնը վարած է 1923ին, Սիլիստարի ձեռարան Վարժարանին մէջ ուր մէկ տարի մնալէ վերջ անցած է Գուճղարուի Պէղճեան Մայր Վարժարանը եւ հոն պաշտօնավարած է մինչև 1931:

Նոյն թուականին կը մեկնի Եւրոպա ուրկէ տարի մը վերջ վերադառնալով Ղալաթիոյ կեդրոնական Վարժարանին մէջ կը ստանձնէ անդլիբէն եւ Փրանսերէն լեզուի դասատանգութիւնը եւ ներքին ուսուցչութի պաշտօնները զորս կը վարէ ցարդ: Հանգուցեալ անօրէններէն Համարձուժ Թարութիւնեանի մասնունէն վերջ պահ մը կը նշանակուի նաեւ փոխ անօրէնի պաշտօնին՝ նոյն Վարժարանին մէջ, պաշտօն մը զոր յետագային ալ կը վարէ, Հրտնդ Տ. Անդրէասեանի անօրէնութեան շրջանին, յիշեալին անհանգստութեան կարճ ժամանակամիջոցի ընթացքին:

Է.Լ.Ի.Զ ՊԻԼԵԶԻԿՃԵԱՆ

Մնած է Իսթանպուլ 1901 Յունիս 26ին :

Նախակրթութիւնը ստացած է Կէտիկփաշայի Ս. Մեսրոպեան Վարժարանին մէջ՝ Ներսէս Զաքարեանի անօրէնութեան շրջանին, յետոյ ուսումը շարունակած է Իպրոստէր Տիկնանց Վարժուհիները՝ Տիկ. Մուրատի տեսչութեան օրով, ուրիշ շրջանուարս եղած է 1918ին : Նոյն տարին պաշտօնի կոչուած է Պէշիկիաշի Մաքրուհեան վարժարանը՝ Հոգեւորոյ Նարոյեան Ս.ի անօրէնութեան շրջանին : Հսն տարի մը պաշտօնավարելէ վերջ, կ'անցնի Գումգարուի Պէզեան Մայր Վարժարան (Գէորդ Պօղոսեանի օրով) ուր կը պաշտօնավարէ տասը տարի :

Տնօրէնին՝ Աւետիք Մեսրոպեանի հրաւիրով անցած է Էստան Վարժարան օրպէս դաստիարակ-ուսուցիչ նախակրթարանի բաժնի, ուսանողիով նաև, Երկրորդական բաժնի, կարգ մը գիտական ճիւղերը : Բիւջէ մասնակի վերջ իրեն կը յանձնուի նաև աղջկանց բաժնի ընդհ. հրահանգի պաշտօնը :

Ներկայիս՝ Հերմինէ Գալուստեանի անօրէնութեան շրջանին, կը շարունակէ պաշտօնավարել Էստան Լիսէի մէջ :

ՄԱՌԻ ԶՐԱՔԵԱՆ

Մնած է Իսթանպուլ՝ 1901ին :

Իր ուսումը յաջորդարար ստացած է Գումգարուի Ֆրանսեան և Միլանեան Վարժարաններուն մէջ և ապա Իպրոստէր Տիկնանց Վարժուհիները 1919ին վկայուելով օրպէս ուսուցիչ, հետեւեալ վարժարաններուն մէջ պաշտօնի կոչուած է օրպէս մասնագիտիչ, Ֆրանսերէնի և ձեռագործի դաստասու :

1919—1920 Պէզեան, 1920—23 Սորէնեան, 1923—24 Գնալը կղզիի Ներսէսեան, 1924—27 Թագէտեան, ուր պաշտօնավարած է նաև իրրև անօրէնուհի մինչև 1938 : Տարի մը Պէշիկիաշ Մաքրուհեան Վարժարանի անօրէնութիւնը վարելէ յետոյ 1935—45 տարեշրջաններուն Նոր Դրպրոց և ապա 1945—68 եղած է Գալփայեան Որբանոցի անօրէնուհի :

ՄԱՐԻԱՄ ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Ծնած է 1901ին՝ Բաղարքէօյ :

Իր ուսումը ստացած է Էսական Վարժարանի մէջ որուն շրջանը Հազիւ աւարտած, 1922ին, պաշտօնի կը կոչուի Հոն իրրիւ մանկապարտիզպանուհի :

Ուսուցչական իր ասպարէզի ընթացքին պաշտօնավարած է Ս. Մեսրոպեան Վարժարանի եւ 1930-35 տարիներուն Նոր Դպրոցի մէջ՝ իրրիւ մանկապարտիզպանուհի :

Ներկայիս պաշտօնի գլուխ է Գարակէօղեան Վարժարանի մէջ :

ՎԱՐԳՈՒՀԻ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ

Ծնած է Ակն՝ 1902ին :

Նախալըթուիթիւնը ստացած է տեղւոյն Հոփիսիմեանց Վարժարանին մէջ :

Ա. ընդհանուր պատերազմին պատճառաւ չորս տարի մնացած է Հասլէպ ուրիկ Իսթանպուլ դալով Հաստատուած է : 1919ին կ'արձանագրուի Դպրոցատէր Տիկինանց Վարժարանը ուր նախապատրաստական դասարաններէն սկսեալ կը շարունակէ իր ուսումը լրացուցիչ կարգերուն մէջ ալ եւ Հակառակ որ դեռ չէր վերջացած տարեշրջանը (1922-23), շնորհիւ տնօրէնին՝ Պ. Գէորգեանի ջանքերուն իր դասընկերներուն նման, կը ստանայ վկայականը :

Հակառակ իր վկայականին սակայն կը թական տնօրէնութիւնը ընդունելի չի դռներ իր ուսուցչական ասպարէզ մուտքը նկատի ունենալով որ գինադարարի շրջանին վարժարանին մէջ փոխանակ թուրքերէնի անգլերէն կ'ուսուցուէր : Որով, իր նմաններուն կարգին, պետական քննաթիւն մը անցնելով Էիլիլթրնամէ մը կ'ստնէ եւ կը սկսի պաշտօնավարել իբր ուսուցիչ :

Նախ իրեն կը տրուի Գատրգիւղի Ազգ. Խնամատարութեան բացած որբերու դասարանը որ սակայն Հազիւ քանի մը ամիս վերջ կը փակուի թէ եւ քայքայ պաշտօնի կը կոչուի Արամեան Վարժարանի մէջ, մինչեւ տարեշրջանին վերջաւորութիւնը : Անկէ վերջ տարի մը կը դռնուի Գումդարուի Վարժական Վարժարանը ուրիկ կը նկատուի աւետարական ասպարէզ՝ երեք տարուան կարճ միջոցով մը եւ ընդհուպ կը վերադառնայ իր կոչումին եւ 1928ին կրկին պաշտօնի կը կոչուի Գատրգիւղի Արամեան Վարժարանին մէջ ուր կը մնայ ցարդ :

ԳԱՐՏԻՆԷ ԳԱՐԻԻԷԼԵԱՆ

Ծնած է Իսթանպուլ՝ 1903ին :

Իր ուսումը ստացած է Սկիւտարի Սէմէրճեան ձեմարանի մէջ՝ եւ ուսուցչական պաշտօնի կոչուած՝ նոյն վարժարանին մէջ՝ որպէս մանկապարտիզպանուհի :

1927էն մինչեւ 1954 կը պաշտօնավարէ Պէշիկթաշի Մաքրուհեան վարժարանին մէջ, ուրկէ վերջ իրրեւ մանկապարտիզպանուհի կ'անցնի Սկիւտարի Ներսէսեան-Երմոնեան վարժարանը ուր կը պաշտօնավարէ ներկայիս :

ԱՂԱԻՆԻ ՄԱՐՏԻԿԵԱՆ

Ծնած է Մուշ՝ 1904ին :

Մանուկ տարիքին փոխադրուած է Իսթանպուլ՝ Գատրգիւղ ուր հետեւելով Անարատ Յզուիթին վարժարանի (որ այն թուականներուն բարձրագոյն ընթացք ունէր) ընթացաւարտ կ'ըլլայ 1922ին :

1922-23 տարեշրջաններէն սկսեալ պաշտօնի կը կոչուի Բանկալթիի Անարատ Յզուիթին վարժարանը ուր իրրեւ մնալուն դաստիարակչուհի կը մնայ մինչեւ 1937 ուրկէ վերջ ամուսնանալով կը շարունակէ իր պաշտօնը հոն, այս անգամ իրրեւ այցելու ուսուցչուհի :

1942-55 կը վարէ նոյն վարժարանին անօրէնութիւնը ուրկէ վերջ կը կոչուի Լուսաւորչեան վարժարանի անօրէնութեան : վարժարանը, այդ շրջանին ունէր մանկապարտիզ եւ իրրեւ նախակրթարան՝ Առաջին եւ երկրորդ-երրորդ միացեալ դասարաններ միայն 55 աշակերտներով : Իր քանքերով է որ հետզհետէ կը կազմուի, անջատաբար մանկապարտիզէն, ամբողջական դասարաններով Լուսաւորչեան նախակրթարանը շուրջ 200 աշակերտներով : Յարզ կը պաշտօնավարէ նոյն վարժարանին մէջ :

Հետեւած է Կիւլպէնկեան Ֆոնտի կողմէ Սէվրի մէջ կազմակերպուած մանկավարժական դասընթացներուն :

ԹԱԳՈՒՀԻ ԾԱՌՈՒԿԵԱՆ

Ծնած է 1904ին Իսթանպուլ:

Իր ուսումնական զիծը կը սկսի Ֆրանսական Էթոլ Լայիվ մանկապարտէզէն, կ'անցնի Բանկալիի Աղքատաւէր Տիկնանց Վարժարանէն եւ 1910ին կը յանդի Էստան Վարժարան, Գրիգոր Մարգարեանի, Կարապետ Պապանեանի եւ Հայկ Սօճասարեանի անօրէնութեան շրջաններուն:

1919ին Հայ Բժշկական Միութեան կազմակերպած Հիւանդապահութեան Երկրային դասընթացներուն հետեւելով կը վկայուի իբրեւ Հիւանդապահուիչ, նոյն տարին շրջանաւարտ ըլլալով նաեւ Էստանի միջնակարգէն:

1920ին, իբրեւ մանկապարտիզպանուհի, պաշտօնի կը կոչուի Ֆէրիդիդի Մէրհամէթեան Վարժարանի մէջ, միեւնոյն ատեն Փրանսերէնի եւ զԹագրութեան դասեր աւանդելով նոյն վարժարանին նախակրթարանի բուժնին:

1926ին մանկապարտիզպանուհիի պաշտօնով կ'անցնի Էստան Վարժարան:

1943էն սկսեալ պաշտօնի կը կոչուի Էստան Վարժարանի նախակրթարանի բաժնին իբր մեայուն ուսուցչուհի եւ օգնական զործակից վարժարանին պատասխանատու թիշիկ Տօբթ. Տանիրնեանի՝ առողջապահական զործերու մէջ:

Ներկայիս կը մեայ նոյն վարժարանին մէջ:

ԱՐՈՒՍԵԱԿ ԲԱՐՍԵՂԵԱՆ

Ծնած է Սկիւտար, Իճնախէ՛ 1905ին:

Նախակրթութիւնը ստացած է թաղին Ներսէսեան-Երմոնեան Վարժարանին մէջ, մինչեւ բարձրագոյն առաջին, կըր պին. գրուման պատճառաւ փոխադրուած է, նախ՝ Կարապետեան եւ ապա Երանուհեան Վարժարան որուն անօրէնուհին էր Տիկ. Գրիգորեան: Ընթացաւարտ ըլլալէ վերջ տարի մը Տայեան Վարժարան կը յաճախէ եւ յետոյ կ'անցնի Սկիւտարի Ամերիկեան Աղջկանց Քոլէճը ուրկէ վկայական կը ստանայ 1923ին:

Յաջորդ տարին իսկ իբրեւ ուսուցիչ պաշտօն կը ստանանէ թաղին Ներսէսեան-Երմոնեան Վարժարանին մէջ եւ Հիւանդութեան բերումով եղած կարճ զազարներով, մինչեւ ներկայ թուականը կը շարունակէ իր պաշտօնը:

ՀԵՐՄԻՆԷ ՍԻՄՔԷՇԵԱՆ

Ծնած է Իսթանպուլ 1905ին :

Նախակրթութիւնը կը ստանայ Սկիւտարի Ս. Պաշ նախակրթարանի մէջ, իսկ միջնակարգը զարձեալ Սկիւտարի Տալեան Վարժարանը :

1923ին կը սկսի պաշտօնավարել Սկիւտարի Սէմէրճեան Վարժարանը իբր գաստիարակ-ուսուցիչ :

Երկու տարի վերջ կը շարունակէ իր պաշտօնը այս անգամ Սկիւտարի Ներսէսեան-Երմոնեան Վարժարանը ուր կը մնայ 16 տարի :

1941ին կ'անցնի Պէզազեան Վարժարան - 1950ին կը մտնէ Կէտիկիւ-շայի Ս. Մեսրոպեան Վարժարանը ուր երեք տարի պաշտօնավարելէ յետոյ 1953ին կ'անցնի Փէրիզիւղի Վարժարանը : Տարի մը Ամերիկա մընալէ վերջ 1954ին պաշտօն կը ստանձնէ Պոմոնթիի Հայ Կաթողիկէ նախակրթարանը ուր կը շարունակէ պաշտօնավարել ներկայիս :

ՄԱԹԻԼՏ ՏԱԳԷՍԵԱՆ

Ծնած է Իսթանպուլ՝ 1907ին :

Նախակրթութիւնը ստացած է Գոլրոցասէրի, իսկ երկրորդական ուսումը՝ Էստեան Վարժարանի մէջ :

Իրբև ուսուցիչ իր առաջին պաշտօնը կը ստանձնէ Գալֆայեան Ուրանոցի մէջ 1926-27 տարեշրջանին ուրիշ կը փոխադրուի Փէրիզիւղի Մէրճամէթճեան Վարժարանը (1927-29) հուսկ ապա Էստեան Վարժարան՝ ուր կը պաշտօնավարէ ամբողջ 17 տարի (1929-1946) :

Նոյն տարին կը մեկնի արտասահման ուր կը շարունակէ ծառայել կրթական գործին՝ իրբև տնօրէնուհի պաշտօնավարելով Հալէպի Հայկազեան նախակրթարանին մէջ՝ մինչև 1966 :

1966ին Պէյրութի Նշան Փալանճեան ձեմարանի մէջ, իրբև երկրորդական բաժնի կարգապահական եւ գաստիարակական պատասխանատու, կը մնայ տարի մը եւ 1967ին կը քաշուի ասպարէզէն :

ՀՆԱԶԱՆԳ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

Ծնած է 1907ին Իսթանպուլ:

Նախկերթովինը եւ Երկրորդական ուսումը կը ստանայ Սկիւտա-
րի Տասեան Վարժարանը, ուրիչ շրջանաւարտ կ'ըլլայ 1921ին:

Նախ կը պաշտօնավարէ Սկիւտարի Ալմէրճեան Վարժարանը որպէս
մանկապարտիզպանուհի ապա 1936ին կ'անցնի Գոտարչուզի Արամեան-
Ունճեան Վարժարանը նոյն պաշտօնով, զոր կը շարունակէ մինչեւ այ-
սօր:

ՑԱՆԿ ՆԻԻԹԵՐՈՒ

	Էջ
Խմբագրական Մարմնի Խօսքը	3
Ուսուցչաց Միութեան անունով	5
Մշակը արժանի է իր վարձքին - Շնորհք Արք.	8
Արախի Բրար Քիւչուքիճեանի	11
Զարուհի Գալուստեան	12
Վերժին Այվազեան	13
Հայր Յակոբոս Բոսպըրքեան	14
Վահրամ Զէրչեան	16
Սիրանոյշ Թունուզեան	17
Քոյր Նունէ Պալապանեան	19
Պօղոս Հանիեան	20
Զարուհի Արշակունի	21
Նոյեմի Թունուզեան	23
Արփիար Տէր Մարգարեան	24
Պօղոս Շապոյեան	26
Նոյեմի Սումունեան	28
Հերմինէ Անտեան	29
Հրանդ Տ. Անդրէասեան	30
Վահրամ Պուրմանեան	32
Զարուհի Ազատեան	33
Անուշ Զպուհեան	34
Բեքրունէ Սրուանձտեանց	35
Գեղամայ Գոպակիմեան	36
Քոյր Արուսեակ Մխիթարեան	37
Աստղիկ Զիւմրիւքեան	38
Սաքեհիկ Մէրիամէրճեան	39
Արախի Մումեան	40
Համբարձում Տառեան	41
Քոյր Շուշան Պետրոսեան	47

Պերնուսի Դամիէլ	48
Գոհարիկ Ղազարսեան	49
Գոհար Տիրասուրեան	50
Գեղանոյշ Թէրզեան	51
Երանուհի Վարդերեսեան	52
Աշխէն Ճէզվէնեան	53
Նուարդ Շէրիբեան	54
Քոյր Զարմուհի Միխայեան	55
Էլիզ Պիլեզիկեան	56
Մատի Զրաբեան	57
Մարիամ Մինասեան	58
Վարդուհի Եսրեանեան	59
Գարսիմէ Գարբիէլեան	60
Ազանի Մարտիկեան	61
Թագուհի Մատուկեան	62
Արսեսակ Բարսեղեան	63
Հերմինէ Սիմֆէշեան	64
Մարիլա Տախէսեան	65
Հնազանդ Համբարձումեան	66

37(56)
3-84

hq.

Baskı: Ekim 1968
İSTANBUL
OYA MATBAASI Tel. : 22 72 33